

การดำรงอยู่ของผืนแผ่นดินอีสาน

โดย

นายธราเทพ นามจริง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การดำรงอยู่ของผืนแผ่นดินอีสาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE EXISTENCE OF THE ISAN LAND

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Fine Arts Visual Arts Education
Academic Year 2024
Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	การดำรงอยู่ของผืนแผ่นดินอีสาน
โดย	นายธราเทพ นามจริง
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ศาสตราจารย์ ทินกร กาษรสุวรรณ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิฐ ตั้งพรประเสริฐ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ พิชญ์ สุภณีมิตร

คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะจิตรกรรมประติมากรรมและ ภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ทินกร กาษรสุวรรณ)	
พิจารณาเห็นชอบโดย	
.....	ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ปรีชา เกาทอง)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ศาสตราจารย์ ทินกร กาษรสุวรรณ)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิฐ ตั้งพรประเสริฐ)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ พิชญ์ สุภณีมิตร)	
.....	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ศาสตราจารย์ เดชา วราชน)	

666120006 : ทัศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2

นาย ธราเทพ นามจริง: การดำรงอยู่ของผืนแผ่นดินอีสาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
หลัก : ศาสตราจารย์ ทินกร กาษรสุวรรณ

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ภายใต้หัวข้อ "การดำรงอยู่ของผืนแผ่นดินอีสาน" มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวอันลึกซึ้งและมีมิติของวิถีชีวิตผู้คนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย หรือภาคอีสาน โดยการบอกเล่าเรื่องราวนี้ได้ถูกนำเสนอผ่านมุมมองอันเป็นเอกลักษณ์ของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งถือกำเนิดและเติบโตในพื้นที่ดังกล่าวในช่วงระยะเวลาหนึ่งของชีวิต สิ่งนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่หล่อหลอมให้เกิด ภาพความทรงจำของการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตของผู้คนอีสาน การหวนย้อนระลึกถึงภาพแห่งความทรงจำในอดีตของผู้สร้างสรรคนั้น สะท้อนถึงความผูกพันอันแน่นแฟ้นกับพื้นที่ชนบทแห่งหนึ่งในภาคอีสาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิม เช่น การทำการเกษตร และการทำปศุสัตว์ ประสบการณ์เหล่านี้ได้หล่อหลอมให้ผู้สร้างสรรค์เกิดความผูกพันลึกซึ้ง และหวนระลึกถึงความทรงจำและประสบการณ์ที่เคยผ่านพ้นมาอย่างมีอาลัยมึนเมา ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะชิ้นนี้

ผู้สร้างสรรค์ได้บอกเล่าเรื่องราววิถีชีวิตของชาวอีสานผ่านประสบการณ์ โดยอาศัยการเฝ้าสังเกตการณ์ การได้สัมผัสถึงแก่นแท้ของวิถีชีวิต ทัศนียภาพอันเป็นเอกลักษณ์ และการประกอบอาชีพของผู้คนในภูมิภาคนี้ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้รับการถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปะภายใต้หัวข้อ "การดำรงอยู่ของผืนแผ่นดินอีสาน" ในกระบวนการสร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์ได้นำวัสดุหลากหลายชนิดมาประยุกต์ใช้ อาทิ ดิน ซึ่งเป็นตัวแทนของรากเหง้าของชีวิต วัสดุที่สะท้อนถึงวิถีเกษตรกรรมและปศุสัตว์ ผ้า ที่บ่งบอกถึงภูมิปัญญาและวิถีการดำรงชีพ รวมถึงอุปกรณ์ทางการเกษตรที่ใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการเกิดขึ้นของร่องรอยบนวัสดุ ทั้งร่องรอยที่เกิดจากการเข้าไปมีส่วนร่วมของผู้สร้างสรรค์เอง และร่องรอยที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติของวัสดุนั้น ๆ

เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวและความรู้สึกเหล่านั้น ผู้สร้างสรรค์ได้นำ หลักการทางองค์ประกอบศิลปะ มาใช้ในการประกอบสร้างผลงานอย่างพิถีพิถัน เพื่อสื่อถึงความเป็นวิถีชีวิต ความเรียบง่าย และความเป็นพื้นที่เฉพาะถิ่นของภาคอีสาน ออกมาในรูปแบบงานศิลปะที่สามารถบอกถึงเรื่องราวและจิตวิญญาณของวิถีชีวิตชาวอีสานได้อย่างชัดเจนและลึกซึ้ง

666120006 : Major Visual Arts Education

MR. Taratep NAMJING : The Existence of the Isan Land Thesis advisor :
Professor Tinnakorn Kasornsuwan

The art thesis project, "The Existence of Isan Land," primarily aims to convey the profound and multifaceted stories of life in Thailand's Northeastern region, or Isan. This narrative is presented through the unique perspective of the creator, who was born and raised in this area during a significant period of their life. This experience was a crucial factor in shaping the memories of daily life and the way of life of the Isan people. The creator's reflective journey into past memories reveals a deep-seated connection to a rural area within Isan. This connection is intricately linked to traditional ways of life, such as agriculture and animal husbandry. These experiences have fostered a profound emotional bond, prompting the creator to recall indelible memories and past experiences. This serves as the fundamental basis for the creation of this art piece.

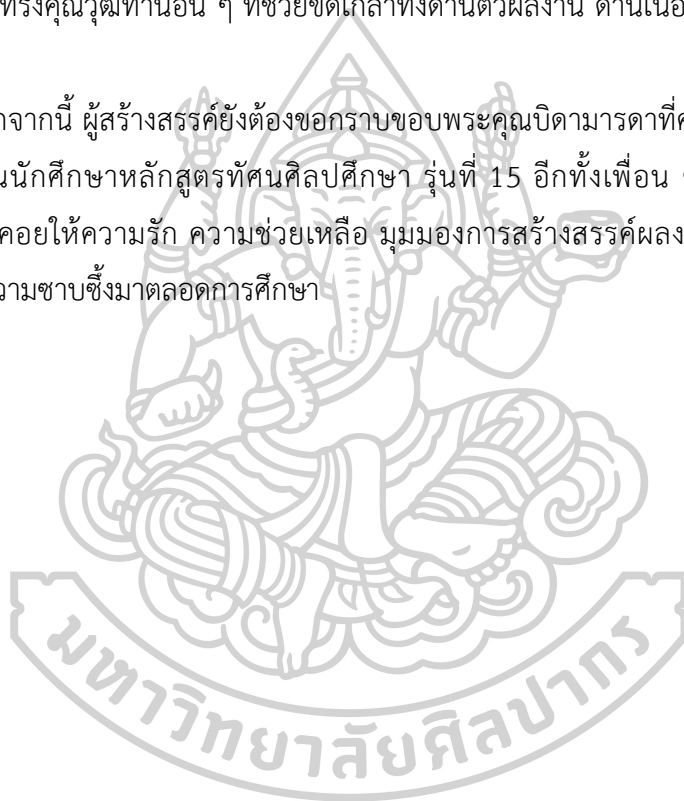
The creator articulates the stories of Isan life through personal experience, through dedicated observation and an intimate encounter with the essence of their daily routines, the distinctive landscapes, and the occupations of the people in this region. All these elements are meticulously translated into the art thesis, "The Existence of Isan Land." In the creative process, the artist employs a diverse range of materials, including soil, which represents the roots of life; animal manure, reflecting agricultural and livestock practices; fabric, symbolizing indigenous wisdom and livelihood; and agricultural tools used in daily life. Furthermore, significant attention is given to the traces that emerge on these materials, encompassing both marks resulting from the creator's direct involvement and those that occur naturally on the materials themselves.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าสร้างสรรค์ผลงานชุด “การดำรงอยู่ของผืนแผ่นดินอีสาน” สามารถสำเร็จ ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ด้วยดี จากการให้ความช่วยเหลือแนะนำของคณาจารย์ทุกท่าน โดยมี ศาสตราจารย์ทินกร กาษรสุวรรณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, ศาสตราจารย์เกียรติคุณพิชญ์ สุภนิมิตร, และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิฐ ตั้งพรประเสริฐ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รวมถึงศาสตราจารย์เกียรติคุณพิชญ์ สุภนิมิตร ในการให้ความรู้ ข้อแนะนำเสนอแนะในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์มาโดยตลอด อีกทั้งผู้ทรงคุณวุฒิท่านอื่น ๆ ที่ช่วยขัดเกลาทั้งด้านตัวผลงาน ด้านเนื้อหา และแนวความคิดเสมอมา

นอกจากนี้ ผู้สร้างสรรค์ยังต้องขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่คอยสนับสนุนและดักเตือน ขอบคุณเพื่อนนักศึกษาหลักสูตรทัศนศิลป์ศึกษา รุ่นที่ 15 อีกทั้งเพื่อน ๆ และผู้คนที่อยู่รอบตัวผู้สร้างสรรค์ ที่คอยให้ความรัก ความช่วยเหลือ มุมมองการสร้างสรรค์ผลงาน ตลอดจนมิตรภาพที่ผู้สร้างสรรค์มีความซาบซึ้งมาตลอดการศึกษา

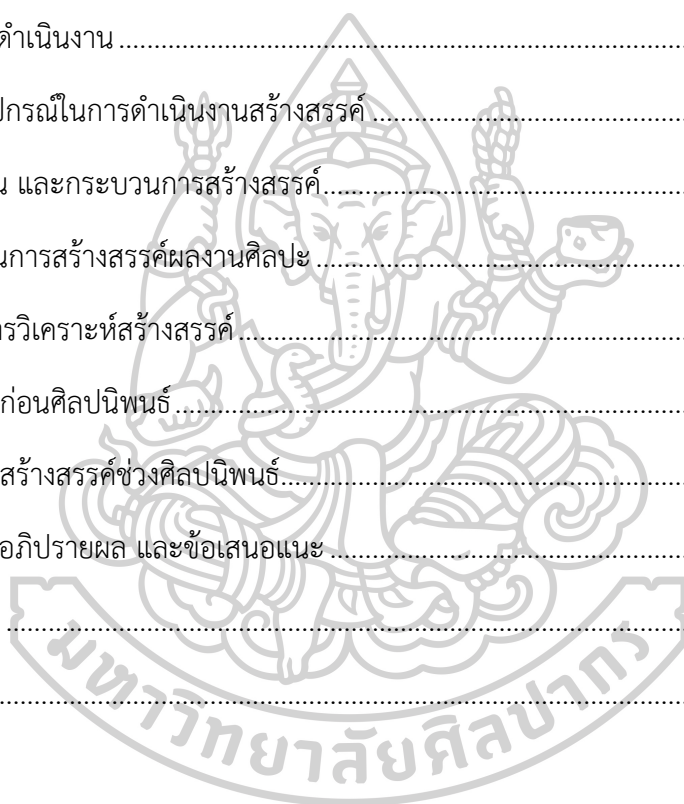
ธราเทพ นามจริง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์.....	2
1.3 แนวความคิดของการสร้างสรรค์.....	3
1.4 สมมติฐานของการสร้างสรรค์.....	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
1.6 ขอบเขตของการสร้างสรรค์.....	4
1.7 ขั้นตอนของการสร้างสรรค์.....	5
1.8 เวลาที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	5
1.9 วิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	5
1.10 แหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์.....	6
1.11 อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	6
1.12 การนำเสนอ.....	7
บทที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์.....	8
2.1 อิทธิพลจากแรงบันดาลใจและแนวความคิด.....	8

2.2 อิทธิพลจากลัทธิและเทคนิคทางศิลปะ	9
2.3 อิทธิพลจากสื่อ	13
2.4 อิทธิพลจากศิลปิน	17
บทที่ 3 การดำเนินงานสร้างสรรค์	28
3.1 แนวความคิดและแรงบันดาลใจการสร้างสรรค์ผลงาน	28
3.2 รูปแบบของการสร้างสรรค์	29
3.3 วิธีการดำเนินงาน	29
3.4 วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานสร้างสรรค์	30
3.5 ขั้นตอน และกระบวนการสร้างสรรค์	31
3.6 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ	37
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์สร้างสรรค์	45
4.1 ผลงานก่อนศิลปินนิพนธ์	46
4.2 ผลงานสร้างสรรค์ช่วงศิลปินนิพนธ์	51
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	63
รายการอ้างอิง	68
ประวัติผู้เขียน	76

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 วิเคราะห์ผลงานศิลปกรรมจากผลงานศิลปิน	25
ตารางที่ 2 ระยะเวลาดำเนินการศิลปินพันธ์.....	37
ตารางที่ 3 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปินพันธ์ จำนวน 3 ชิ้น	49
ตารางที่ 4 วิเคราะห์ผลงานศิลปินพันธ์ จำนวน 2 ชุด จำนวน 6 ชิ้น	61

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ศิลปะพื้นบ้าน (Folk art)(สารสนเทศท้องถิ่นอีสาน, 2561)	9
ภาพที่ 2 Death and Life(Klimt, 2454)	11
ภาพที่ 3 ลูกอีสาน(Praphansarn, 2560)	13
ภาพที่ 4 อาจารย์ สมพร แต้มประสิทธิ์(สมพร, 2544)	17
ภาพที่ 5 “ความงามและพลังแห่งแผ่นดิน”(สมพร, 2544).....	19
ภาพที่ 6 มนต์เยียร บุญมา(Online, 2556)	20
ภาพที่ 7 A pair of water-buffaloes(Xspace, 2563)	24
ภาพที่ 8 ภาพร่างผลงานก่อนศิลปินพนธ์ 1	31
ภาพที่ 9 ภาพร่างผลงานก่อนศิลปินพนธ์ 2	32
ภาพที่ 10 ภาพร่างผลงานก่อนศิลปินพนธ์ 3	33
ภาพที่ 11 ภาพร่างผลงานก่อนศิลปินพนธ์ 4	34
ภาพที่ 12 ภาพร่างผลงานก่อนศิลปินพนธ์ 5	35
ภาพที่ 13 ภาพร่างผลงานก่อนศิลปินพนธ์ 6	35
ภาพที่ 14 ภาพร่างผลงานก่อนศิลปินพนธ์ 7	36
ภาพที่ 15 ภาพร่างผลงานก่อนศิลปินพนธ์ 8	36
ภาพที่ 16 จัดทำภาพร่างเพื่อเสนอคณาจารย์	38
ภาพที่ 17 คลี่คลายภาพร่าง	38
ภาพที่ 18 วัดพื้นที่และสร้างกระดานในการทำงาน.....	39
ภาพที่ 19 เย็บกระสอบเป็นผืน.....	39
ภาพที่ 20 ลงพื้นที่เพื่อเก็บตัวอย่างดินในการทำงาน 1	40
ภาพที่ 21 ลงพื้นที่เพื่อเก็บตัวอย่างดินในการทำงาน 2	40

ภาพที่ 22 ลงพื้นที่เพื่อเก็บตัวอย่างดินในการทำงาน 3	41
ภาพที่ 23 ประกอบสร้างงานตามภาพร่าง 1.....	41
ภาพที่ 24 ประกอบสร้างงานตามภาพร่าง 2.....	42
ภาพที่ 25 เก็บรายละเอียดของผลงาน เคลือบผลงานและนำเสนอผลงาน	43
ภาพที่ 26 ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 1.....	46
ภาพที่ 27 ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	47
ภาพที่ 28 ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	48
ภาพที่ 29 ภาพร่างผลงานศิลปนิพนธ์ชุดที่ 1 ร่องรอยวิถีอีสาน(Traces of life)	52
ภาพที่ 30 ผลงานศิลปนิพนธ์ชุดที่ 1 ร่องรอยวิถีอีสาน (Traces of life).....	52
ภาพที่ 31 ร่องรอยวิถีอีสาน 1	53
ภาพที่ 32 ร่องรอยวิถีอีสาน 2	54
ภาพที่ 33 ร่องรอยวิถีอีสาน 3	55
ภาพที่ 34 ภาพร่างผลงานศิลปนิพนธ์ชุดที่ 2 เรื่องราวแห่งวิถี (The way of life).....	57
ภาพที่ 35 ผลงานศิลปนิพนธ์ชุดที่ 2 เรื่องราวแห่งวิถี (The way of life).....	57
ภาพที่ 36 เรื่องราวแห่งวิถี 1	58
ภาพที่ 37 เรื่องราวแห่งวิถี 2	59
ภาพที่ 38 เรื่องราวแห่งวิถี 3	60

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

วิถีชีวิต คือ แนวทางการดำเนินชีวิตของผู้คนในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีความแตกต่างและเฉพาะตัวทั้งด้านวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ สภาพอากาศ อาหาร รวมถึงภาษาที่ใช้สื่อสาร สิ่งเหล่านี้ปรากฏออกมาเป็นรูปแบบเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น ประเทศไทยมีความหลากหลายทางวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างมาก โดยแบ่งออกเป็น 4 ภูมิภาคหลัก ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือที่คุ้นเคยกันในชื่อ ภาคอีสาน ผู้สร้างสรรค์ได้มีโอกาสใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่หนึ่งของภาคอีสานช่วงระยะเวลาหนึ่ง ทำให้เกิดความผูกพันกับพื้นที่แห่งนี้อย่างลึกซึ้ง ความทรงจำที่ผุดขึ้นมาล้วนเชื่อมโยงกับการเกษตรและการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเป็นอาชีพที่ครอบครัวของผู้สร้างสรรค์สืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น ทำให้ซึมซับกลิ่นอายของความงดงาม ความสนุกสนาน และความผูกพันจากวิถีชีวิตของผู้คน ธรรมชาติ และความจริงที่ได้ประสบพบเจอด้วยตัวเอง

อีสาน มาจากภาษาบาลี แปลว่า ตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่บนแอ่งโคราชและแอ่งสกลนคร โดยมีแม่น้ำโขงกั้นพรมแดนทางทิศเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นอกจากนี้ยังมีเทือกเขาพนมดงรักกั้นระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา และเทือกเขาเพชรบูรณ์กับทิวเขาตองพญาเย็นกั้นระหว่างภาคกลางและภาคเหนือ ปัจจุบันภาคอีสานประกอบด้วย 20 จังหวัด ซึ่งแต่ละพื้นที่แม้จะมีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกัน แต่ก็มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เฉพาะตัว มีความงดงาม สนุกสนาน และสามารถจำแนกได้อย่างชัดเจนว่าเป็นวัฒนธรรมอีสาน ทว่า หากพิจารณาให้ลึกลงไป จะพบว่าในแต่ละพื้นที่ย่อยของภาคอีสานยังมีความเฉพาะตัวสูง เช่น รูปแบบการแต่งกายที่มีเอกลักษณ์อันเนื่องมาจากกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายที่อพยพมาตั้งถิ่นฐาน รวมถึงสภาพภูมิประเทศที่มีทั้งเทือกเขาสูงทางตอนบน และที่ราบสลับภูเขาในตอนใต้ของภูมิภาค อีกทั้งอาหารการกินและวัฒนธรรมการประกอบอาหารในแต่ละพื้นที่ รวมถึงการดำรงชีวิต พื้นที่ส่วนใหญ่ในภาคอีสานเป็นที่ราบสลับภูเขา มีแม่น้ำสายหลักคือแม่น้ำโขง และแม่น้ำสาขาที่ไหลผ่านแต่ละพื้นที่ เช่น แม่น้ำเลย แม่น้ำมูล และแม่น้ำชี ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของผู้คนในภาคอีสานผูกพันกับการทำการเกษตรและปศุสัตว์อย่างมาก โดยสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น สิ่งเหล่านี้จึงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ภาคอีสานได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

จากความประทับใจและประสบการณ์ที่ได้สัมผัส ทำให้เกิดแรงบันดาลใจและแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่สะท้อนความงดงามของวิถีชีวิตคนอีสาน โดยนำวัสดุอุปกรณ์ที่เฉพาะในการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นมาใช้เป็นสื่อในการถ่ายทอดความหมายในผลงานของผู้สร้างสรรค์ เช่น ดิน ซึ่งผู้สร้างสรรค์ให้ความหมายว่าเป็นพื้นที่ที่ตนมีความผูกพัน โดยการนำดินจากบ้านเกิดมาใช้แทนตัวตนของผู้สร้างสรรค์เอง และดินยังสื่อถึงความหมายของชีวิต ความเป็นจริง หรือพื้นฐานของสรรพสิ่ง รวมถึงพื้นฐานของการดำรงอยู่ นอกจากนี้ ยังนำอุปกรณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของคนอีสานมาใช้ เพื่อแสดงถึงความเฉพาะถิ่นและกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต รวมถึงสัญลักษณ์ที่งดงามหลากหลายเพื่อดึงดูดและชักจูงใจให้ผู้ชมเข้าถึงเรื่องราวที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการนำเสนอ ทั้งหมดนี้ถูกประกอบสร้างด้วยวิธีการเฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์ เพื่อรังสรรค์ออกมาเป็นผลงานศิลปะที่สะท้อนเรื่องราวของวิถีชีวิตอันเป็นเอกลักษณ์ของคนอีสาน การนำเสนอวิถีชีวิตผ่านงานศิลปะไม่ใช่เพียงการจำลองภาพความเป็นจริงเท่านั้น แต่เป็นการกลั่นกรองประสบการณ์ ความรู้สึก และความผูกพันของผู้สร้างสรรค์ออกมาเป็นชิ้นงาน ศิลปะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางที่เชื่อมโยงเรื่องราวจากท้องถิ่นไปสู่สายตาของผู้ชมภายนอก ช่วยให้ผู้คนได้ทำความเข้าใจถึงความละเอียดอ่อน ความงดงาม และคุณค่าที่ซ่อนอยู่ในวิถีชีวิตพื้นถิ่น ซึ่งอาจไม่เป็นที่ประจักษ์ในสายตาคนทั่วไป การใช้สัญลักษณ์ วัสดุ และเทคนิคเฉพาะตัวเป็นการเพิ่มมิติให้กับผลงาน ทำให้วิถีชีวิตที่เรียบง่ายกลับกลายเป็นแรงบันดาลใจอันทรงพลัง และเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่วัฒนธรรมอันล้ำค่าของภาคอีสานให้คงอยู่และเป็นที่ประจักษ์แก่สังคมในวงกว้าง

1.2 วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

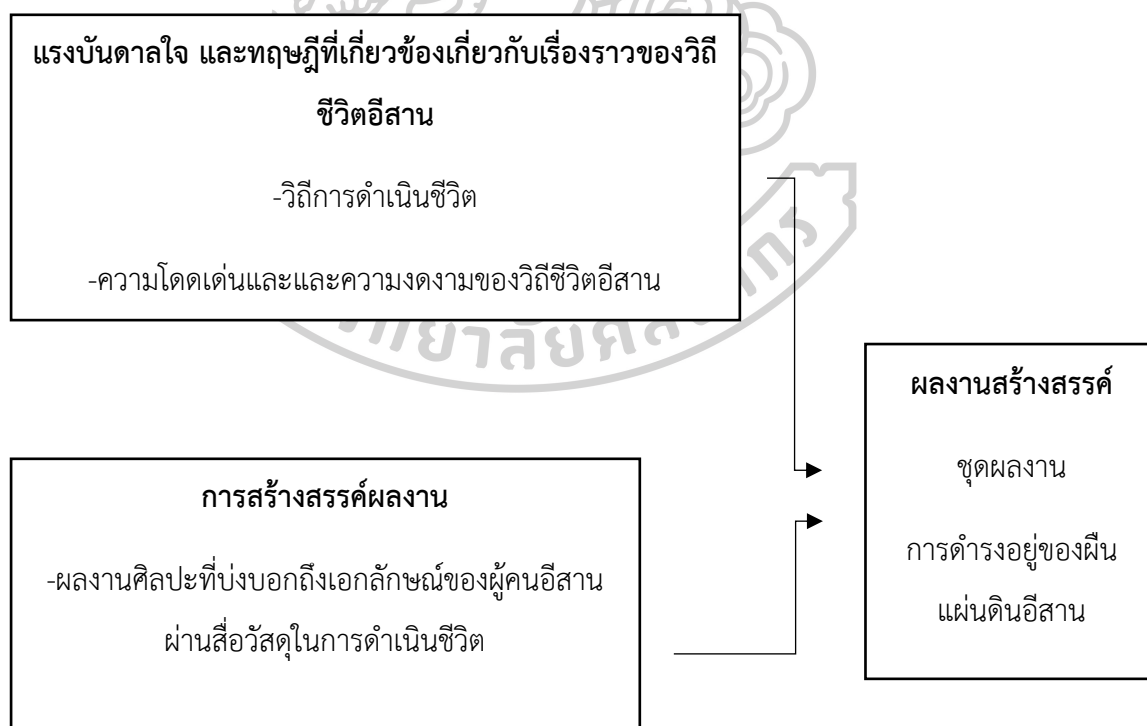
- 1.2.1 เพื่อสร้างผลงานศิลปะที่สะท้อนให้มนุษย์ได้เห็นและตระหนักถึงความเป็นพื้นฐานของชีวิต
- 1.2.2 เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่สะท้อนถึงชีวิตของมนุษย์ ผ่านรูปร่างรูปทรงและสัญลักษณ์ โดยนำวัสดุที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราววิถีชีวิตคนอีสาน มาประกอบสร้างผลงาน
- 1.2.3 เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่บอกเล่าเรื่องราว วิถีชีวิตอีสาน

1.3 แนวความคิดของการสร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้ชีวิตในชนบทของภาคอีสาน มีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการทำการเกษตรและปศุสัตว์ ซึ่งเป็นช่วงชีวิตที่เปี่ยมด้วยความผูกพันกับธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง ไม่ว่าจะเป็นท้องทุ่งนากว้างใหญ่ ฝืนดินอันอุดมสมบูรณ์ ฝูงวัว ควาย หรือแม้แต่สิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ รอบตัว ประสบการณ์เหล่านี้หล่อหลอมให้เกิดความทรงจำอันล้ำค่าและความผูกพันอันแน่นแฟ้นกับสิ่งที่ได้ประสบพบเจอ ทั้งการเฝ้าสังเกตวงจรชีวิตของพืชพรรณตามฤดูกาล การชื่นชมความงดงามของภูมิประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา หรือการรับรู้ถึงสภาพอากาศที่กำหนดวิถีชีวิตของผู้คนโดยตรง

ความรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความเรียบง่ายแต่ทรงพลังของวิถีชีวิตอีสานนี้เอง ที่ได้จุดประกายแรงบันดาลใจให้ผู้สร้างสรรค์ต้องการถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานศิลปะ เพื่อแบ่งปันเรื่องราวและห้วงอารมณ์เหล่านั้นสู่สายตาผู้อื่น โดยเลือกใช้สัญลักษณ์และวัสดุที่สื่อถึงแก่นแท้ของวิถีชีวิตคนอีสาน เพื่อให้ผลงานไม่เพียงแต่สะท้อนภาพจริง แต่ยังสามารถเชื่อมโยงผู้ชมเข้ากับจิตวิญญาณและความรู้สึกอันบริสุทธิ์ของธรรมชาติและผู้คนที่ย้ายอยู่ร่วมกันในผืนแผ่นดินอีสาน

1.3.1 กรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์

1.4 สมมติฐานของการสร้างสรรค์

การบอกเล่าเรื่องราวแห่งวิถีชีวิตของคนอีสานผ่านประสบการณ์ตรงของผู้สร้างสรรค์ ผ่านสื่อวัสดุที่มาจากพื้นที่ ที่ผู้สร้างสรรค์มีประสบการณ์ตรงหรือมีความเกี่ยวข้องกับผู้สร้างสรรค์ เช่นดิน อุปกรณ์ในการดำรงชีวิต เครื่องมือในการประกอบอาชีพ เพื่อนำไปสู่ความหมายและเนื้อหาของงานศิลปะที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำการประกอบสร้างขึ้น

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 อีสาน เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาสันสกฤตว่า อีสาน (อ่านว่า อี-สา-นะ) คำว่า อีสาน ในภาษาสันสกฤตเขียนด้วย ศ แต่คำว่า อีสาน ในภาษาไทยเขียนด้วย ส

ในภาษาสันสกฤต อีสาน (อ่านว่า อี-สา-นะ) แปลว่า ผู้ปกครอง หมายถึง พระคิเวหรือพระอิศวร แต่ในภาษาไทย อีสาน หมายถึง ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เหตุที่ภาษาไทยนำพระนามของพระคิเวมาเรียกเป็นชื่อทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะตามความเชื่อของอินเดีย ทิศนี้มีพระคิเวเป็นเทพผู้คอยปกป้องรักษา

คำว่า อีสาน มักใช้เมื่อกล่าวถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของประชาชนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น อาหารอีสาน วัฒนธรรมอีสาน คนอีสาน อักษรไทยอีสาน และปรากฏในคำว่า ไส้กรอกอีสาน. แต่เมื่อใช้ว่า ภาคอีสาน หรือ คนอีสาน ถือเป็นคำลาลอง คำที่เป็นทางการจะชื่อว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชาชนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(ภาษาไทย”, 2552)

1.5.2 วิถีชีวิต แนวทางดำเนินชีวิต เช่น วิถีชีวิตชาวบ้าน

แม่คำของ "วิถีชีวิต" คือ วิถี(ราชบัณฑิตยสภา, 2554)

1.6 ขอบเขตของการสร้างสรรค์

สร้างสรรค์และนำเสนอผลงานในรูปแบบสื่อวัสดุ ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากประสบการณ์โดยตรงตั้งแต่เด็กจนถึงปัจจุบันของตัวผู้สร้างสรรค์เรื่องวิถีชีวิต

1.6.1 ด้านเนื้อหา บอกเล่าเนื้อหาของการดำเนินชีวิตของคนอีสาน พื้นที่ การประกอบอาชีพ และฤดูกาล ผ่านข้อมูลของพื้นที่ภาคอีสานและประสบการณ์ตรงของผู้สร้างสรรค์

1.6.2 ด้านเทคนิค การประกอบสร้างด้วยเทคนิคสื่อผสม จากสื่อวัสดุที่ให้ความหมาย เช่น ดิน จากภาคอีสาน อุปกรณ์ในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ ที่มีความเฉพาะเจาะจง เพื่อสื่อความหมายได้อย่างชัดเจนและมีนัยยะสำคัญถึงวิถีชีวิตของคนอีสาน

1.6.3 ด้านรูปแบบ สื่อสารความหมายผ่านนัยยะของวัสดุอุปกรณ์ในการดำรงชีวิตของคนอีสาน และร่องรอยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น บนผลงาน

1.7 ขั้นตอนของการสร้างสรรค์

1.7.1 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตคนอีสานรวมไปทบทวนจากประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์

1.7.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะ เพื่อหารูปแบบในการสร้างสรรค์

1.7.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการในการสร้างสรรค์ผลงาน

1.7.4 กำหนดกิจกรรมการรวบรวมข้อมูลและจัดเก็บข้อมูล

1.7.5 ขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษา

1.7.6 การปฏิบัติการสร้างสรรค์ตามกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ ดังนี้

- แรงบันดาลใจ
- แนวความคิด
- ภาพร่างความคิด
- เทคนิคและวิธีการแสดงออก
- นำเสนอ

1.7.7 วิเคราะห์คุณค่าและสรุปผลงานการสร้างสรรค์

1.7.8 วิพากษ์วิจารณ์โดยผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา

1.7.9 รวบรวมองค์ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติการสร้างสรรค์เป็นรูปเล่มวิทยานิพนธ์

1.7.10 วิพากษ์วิจารณ์โดยผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ที่ปรึกษา ศิลปิน และนักวิชาการศิลปะ

1.8 เวลาที่ใช้ในการสร้างสรรค์

เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2567 ถึง เดือน มีนาคม พ.ศ. 2568

1.9 วิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์

1.9.1 ศึกษาข้อมูลที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ได้แก่ เรื่องราวของวิถีชีวิตคนอีสาน การรวบรวมข้อมูลในการลงพื้นที่จริง หนังสือ บทกลอน บทกวี ผลงานศิลปะ รวมไปถึงประสบการณ์ตรงของผู้สร้างสรรค์ที่มีต่อการดำเนินชีวิตในภาคอีสาน

1.9.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมเพื่อสร้างสรรค์ผลงานแบบจิตรกรรม และนำมาสร้างสรรค์ผลงานเรื่อง “ร่องรอยการดำรงอยู่ของผืนแผ่นดินอีสาน” นอกจากข้อมูลข้างต้นแล้วยังได้มีการวิเคราะห์ประสบการณ์ทางตรงของผู้สร้างสรรค์เพื่อนำมาประกอบกับผลงานชิ้นนี้

1.9.3 สร้างสรรค์ผลงานโดยนำแนวคิด ข้อมูลที่วิเคราะห์ มาประกอบสร้างโดยใช้เทคนิคสื่อผสมที่บ่งบอกถึงวิถีชีวิตและการดำเนินชีวิตของคนในภาคอีสาน

1.10 แหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์

1.10.1 ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่มีรูปภาพ เนื้อหา ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม รวมถึง สารคดี วรรณกรรมและภาพถ่าย

1.10.2 มีการค้นคว้าข้อมูลจากพื้นที่จริงในชุมชน

1.10.3 ประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์เอง

1.11 อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์

1.11.1 ภาชนะ เช่น ถังน้ำ กระละมัง หม้อ หวดนึ่งข้าว ฯลฯ

1.11.2 กาว

1.11.3 ดิน

1.11.4 พู่กัน

1.11.5 ครก

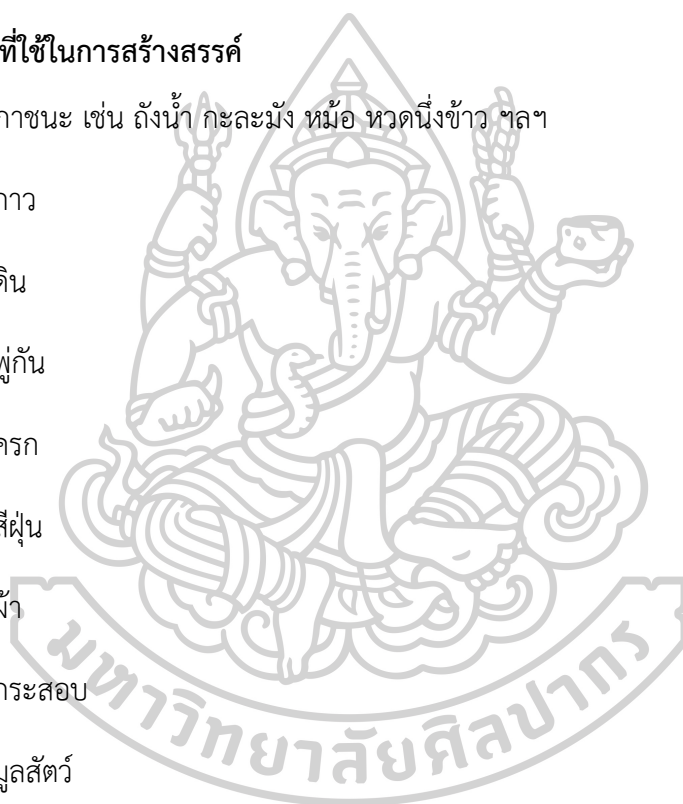
1.11.6 สีฝุ่น

1.11.7 ผ้า

1.11.8 กระสอบ

1.11.9 มวลสัตว์

1.11.10 วัสดุเคลือบผิว

1.12 การนำเสนอ

สร้างสรรค์ได้ดำเนินชีวิตในพื้นที่หนึ่งของภาคอีสาน ณ ช่วงเวลาหนึ่ง ทำให้เกิดความผูกพันกับพื้นที่แห่งนั้นอย่างลึกซึ้ง ภาพแห่งความทรงจำต่าง ๆ ล้วนผูกพันกับการเกษตรและการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเป็นอาชีพที่ครอบครัวของผู้สร้างสรรค์กระทำสืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น สิ่งนี้ทำให้ผู้สร้างสรรค์ซึมซับกลิ่นอายของความงดงาม ความสนุกสนาน และความผูกพันจากวิถีชีวิตของผู้คน ธรรมชาติ และความ เป็นจริงที่ได้พบเห็นและมีประสบการณ์มา จึงกลายเป็นต้นตอแห่งแรงบันดาลใจสำคัญในการ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

ผู้สร้างสรรค์มีแนวคิดที่จะถ่ายทอดเรื่องราวของความงดงามแห่งวิถีชีวิตคนอีสานผ่านงานศิลปะ โดยการนำความเฉพาะตัวของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินชีวิตมาประกอบสร้างและสื่อความหมาย ในผลงาน ตัวอย่างเช่น ดิน ซึ่งผู้สร้างสรรค์ให้ความหมายว่าเป็นพื้นที่ที่ตนมีความผูกพันอย่างยิ่ง การ นำดินจากบ้านเกิดมาใช้จึงเป็นการแทนตัวของผู้สร้างสรรค์เอง และดินยังสื่อถึงความหมายของชีวิต ความเป็นจริง หรือพื้นฐานของสรรพสิ่ง รวมถึงพื้นฐานของการดำรงอยู่

นอกจากนี้ ยังนำอุปกรณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของคนอีสานมาใช้ เพื่อแสดงถึงความ เฉพาะถิ่นและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในวิถีชีวิต รวมถึงใช้สัญลักษณ์ที่งดงามหลากหลาย เพื่อดึงดูด ใจให้ผู้ชมเข้าถึงเรื่องราวที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการนำเสนอ ทั้งหมดนี้ถูกประกอบสร้างด้วยวิธีการ เฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์ จนกลายเป็นผลงานศิลปะที่สะท้อนเรื่องราวของวิถีชีวิตคนอีสานได้อย่าง ลึกซึ้ง ผลงานจึงไม่ได้เป็นเพียงภาพสะท้อน แต่ยังเป็นเสมือนบันทึกทางอารมณ์และจิตวิญญาณ ที่เชิญชวนให้ผู้ชมได้สัมผัสถึงความงดงามที่ซ่อนอยู่ในความเรียบง่าย พร้อมทั้งตระหนักถึงคุณค่าของภูมิ ปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานที่สืบทอดกันมา

บทที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ผลงานนี้ ได้ก่อเกิดจากประสบการณ์ตรงตั้งแต่วัยเยาว์และยังคงดำเนินต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยครอบครัวของผู้สร้างสรรค์ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรและปศุสัตว์ สิ่งนี้จึงเป็นแรงบันดาลใจและแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวของความงดงามแห่งวิถีชีวิต ซึ่งประกอบสร้างด้วยร่องรอยและสัญลักษณ์ที่สื่อถึงการดำรงชีวิต การทำเกษตร และการปศุสัตว์ของคนอีสาน ผ่านสื่อวัสดุและรูปแบบที่ให้ความหมายตรงไปตรงมา

ผลงานศิลปะชิ้นนี้จึงไม่ได้เป็นเพียงการนำเสนอภาพวิถีชีวิตในชนบทเท่านั้น แต่ยังเป็นเสมือนการบอกเล่าเรื่องราวความทรงจำที่หล่อหลอมความเข้าใจและความผูกพันของผู้สร้างสรรค์ที่มีต่อผืนแผ่นดินอีสาน วัสดุและสัญลักษณ์ที่คัดสรรมานั้นจะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงผู้ชมเข้ากับแก่นแท้ของชีวิตที่เรียบง่ายแต่เปี่ยมด้วยคุณค่า ตลอดจนชวนให้ตระหนักถึงความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา ซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของคนอีสาน

2.1 อิทธิพลจากแรงบันดาลใจและแนวความคิด

ผู้สร้างสรรค์ได้ถ่ายทอดเรื่องราววิถีชีวิตของคนอีสานผ่านประสบการณ์ตรงที่สั่งสมมาตั้งแต่เยาว์วัย ในช่วงชีวิตหนึ่ง ผู้สร้างสรรค์ได้ประกอบอาชีพด้านการปศุสัตว์และการเกษตรในพื้นที่ชนบทของภาคอีสาน ได้พบเห็นเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้คนและธรรมชาติ ณ ช่วงเวลาที่เทคโนโลยีและการขนส่งยังไม่เจริญรุ่งเรืองนัก

ในวัยเด็ก ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้ชีวิตอย่างใกล้ชิดกับการเกษตรและการทำปศุสัตว์ ได้เรียนรู้จากการลงมือทำนาทำไร่ด้วยตนเอง ทั้งการเพาะปลูกข้าว ข้าวโพด การปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น การหุงหาอาหาร และการล่าสัตว์ นอกจากนี้ยังได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การดำนา การจับปลา หรือแม้แต่การละเล่นกับเด็กคนอื่น ๆ การปั่นจักรยานผ่านพื้นที่ต่าง ๆ การเล่นน้ำตามฝาย ห้วย หนอง คลอง บึง รวมถึงการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างการจับinggàหรือแมลงเพื่อนำมาประกอบอาหาร ปัจจุบันเหล่านี้ทำให้ผู้สร้างสรรค์ได้ซึมซับและผูกพันกับเรื่องราวเหล่านั้น จนกลายเป็นภาพความทรงจำและประสบการณ์อันล้ำค่า ยิ่งไปกว่านั้น ผู้สร้างสรรค์ยังได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากสื่อต่าง ๆ เช่น วรรณกรรม บทความ และผลงานทางศิลปะ

เรื่องราว ประสบการณ์ ภาพความทรงจำ และข้อมูลที่ได้ศึกษาค้นคว้าเหล่านี้ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการประกอบสร้างทั้งด้านเนื้อหาและรูปแบบของผลงานศิลปะ ผู้สร้างสรรค์จึงสามารถบอกเล่าเรื่องราววิถีชีวิตของคนอีสานได้อย่างลึกซึ้ง ผ่านประสบการณ์ตรงและสื่อวัสดุต่าง ๆ ที่เคยประสบพบเจอมาด้วยตนเอง ดังนั้น ผลงานศิลปะชุดนี้จึงไม่เพียงเป็นบันทึกความทรงจำ แต่ยังเป็นเสมือนกระจกสะท้อนคุณค่าดั้งเดิมของชีวิตที่เรียบง่าย ซึ่งยังคงมีความหมายและงดงามท่ามกลางโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ชวนให้ได้ใคร่ครวญถึงความงามและคุณค่าที่แท้จริงของการดำรงชีวิตที่ผูกพันกับรากเหง้าของตน

2.2 อิทธิพลจากลัทธิและเทคนิคทางศิลปะ

2.2.1 ศิลปะพื้นบ้าน (Folk art)

ภาพที่ 1 ศิลปะพื้นบ้าน (Folk art)(สารสนเทศท้องถิ่นอีสาน, 2561)

ศิลปะ ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ หมายถึง ฝีมือฝีมือทางช่าง การแสดงออกซึ่งอารมณ์สะท้อนใจให้ประจักษ์เห็นโดยเฉพาะหมายถึงจิตรศิลป์

ตามพจนานุกรมของกรมตำรา กระทรวงธรรมการ พ.ศ. ๒๔๙๗ กล่าวว่า ศิลปะ หมายถึง การประดับ การทำให้จิตรพิสดาร การช่างทั่วไป การหัตถกรรม การฝีมือ (มีจำแนกตามตำราอินเดีย ๑๒๒๘ อย่าง มีช่างไม้ ช่างก่อสร้าง ช่างทอ การเดินรำ การแสดงละคร ดนตรี การประพันธ์ ฯลฯ)

กล่าวโดยทั่วไป ศิลปะพื้นบ้าน หมายถึง งานของชาวบ้านที่ผลิตขึ้นโดยความคิดความพยายามด้วยมือสร้างสรรค์ผลงานให้มีคุณค่า ทั้งด้านความงาม ประโยชน์ใช้สอยตามท้องถิ่น ตามอิทธิพลทางธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม เพื่อการยังชีพให้เกิดความสุข ทั้งกายและใจ ศิลปะ

พื้นบ้านบ่งให้เห็นถึงสภาพจิตใจของคน สะท้อนให้เห็นถึงความงามและ ความบริสุทธิ์แห่งจิตใจ จึงทำให้ผลงานศิลปะพื้นบ้านเป็นที่สนใจโดยทั่วไป

ดังนั้น ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน จึงเกิดขึ้นจากการตอบปัญหาในการครองชีพ และการดำเนินชีวิตประจำวันโดยอาศัยเครื่องมือเครื่องใช้ประดิษฐ์ขึ้นให้สนองความต้องการในหน้าที่ใช้สอย ซึ่งมักจะแสดงออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ที่เรียบง่าย ประหยัดและสวยงาม ทั้งยังถ่ายทอดแบบอย่าง ต่อกันและกัน และพัฒนาต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนาน ใช้ความรู้ ความสามารถของสมาชิกในครอบครัว และใช้วัสดุเท่าที่หาได้จากสภาพแวดล้อมอย่างชาญฉลาด คุ่มค่า ผลงานที่สร้างสรรค์เหล่านี้มักจะแสดงออกมาด้วยความคิดที่สะอาด บริสุทธิ์ สื่อความหมาย เข้าใจได้ง่าย

กล่าวโดยสรุป ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน หมายถึง กระบวนการผลิตสิ่งของด้วยมือของคน ในท้องถิ่น โดยใช้แรงงานเป็นปัจจัยในการผลิตด้วยฝีมือที่ประณีต และความชำนาญที่สืบทอด กันมาหลายชั่วอายุคน เพื่อตอบสนองความต้องการทางกาย คือ เพื่อประโยชน์ในการใช้สอย ก่อให้เกิดความสวยงามที่สะท้อนถึงศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

นอกจากศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านแล้ว ยังมีศิลปะพื้นบ้านอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งสร้างขึ้นมาจากอารมณ์สุนทรีย์ มีความรื่นเริงขบขัน ที่เรียกว่า นาฏศิลป์หรือดนตรีพื้นบ้าน โดยกลุ่มชนในท้องถิ่นช่วยกันปรุงแต่งให้สังคมมีชีวิตชีวา มีรสชาติมากที่สุด ศิลปะพื้นบ้านประเภทนี้ได้รับการถ่ายทอดและซึมซับจากคนรุ่นแล้วรุ่นเล่า ซึ่งเป็นรูปแบบการผ่อนคลายอารมณ์ของกลุ่มชนต่าง ๆ ที่มักจะเกี่ยวพันกับวิถีชีวิต ค่านิยม ความเชื่อของกลุ่มชน(วัฒนะ, 2535)

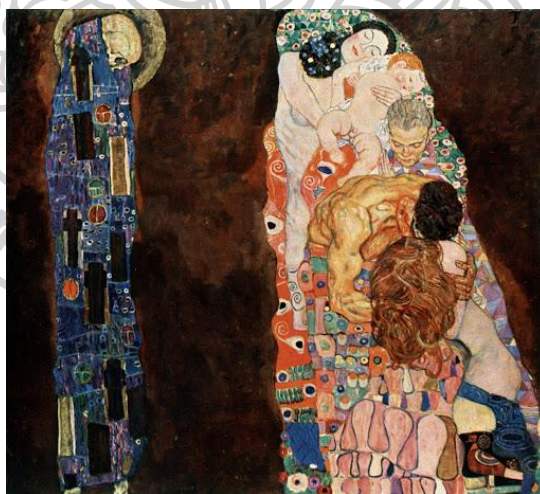
ในวิถีชีวิตของชาวอีสาน ศิลปะพื้นบ้านมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสื่อสารเรื่องราวของชุมชน และพื้นที่อย่างลึกซึ้ง ไม่เพียงแต่สะท้อนถึงศิลปวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตที่มีทั้งเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เฉพาะตัวเท่านั้น แต่ยังเป็นเสมือนบันทึกประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ ผีตาโขน ซึ่งเป็นการละเล่นที่แสดงออกถึงความเชื่อและศรัทธา โดยการนำวัสดุที่หาได้ง่ายในครัวเรือนและท้องถิ่นมาประกอบสร้างเป็นผลงานศิลปะอันเป็นเอกลักษณ์ เช่น การนำหวดหนึ่งซ้าวและก้านใบมะพร้าวมาทำเป็นโครงสร้างของหน้ากาก ผีตาโขนไม่ได้เป็นเพียงการแสดงเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังบอกเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ความอุดมสมบูรณ์ และความเชื่อของผู้คนในอีสาน สะท้อนให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์และการประยุกต์ใช้วัสดุจากพื้นถิ่นที่หาได้

นอกจากนี้ เครื่องนุ่งห่มก็เป็นอีกหนึ่งมิติที่แสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชาวอีสานได้อย่างโดดเด่น ไม่ว่าจะเป็นผ้าไหมและผ้าซิ่นที่มีลวดลายอันวิจิตรบรรจงและแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น ซึ่งเป็นผลจากภูมิปัญญาการทอผ้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เช่น ซิ่นลายสายนางหาญ จากจังหวัดเลย, ผ้ามัดหมี่ต้นเทียน จากจังหวัดบึงกาฬ และ ผ้าไหมโฮล จากจังหวัดสุรินทร์ ลวดลายเหล่านี้ไม่ได้เป็นเพียงความสวยงาม แต่ยังแฝงไปด้วยความหมาย เรื่องเล่า และความเชื่ออันเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมอีสาน ซึ่งล้วนแล้วแต่สะท้อนถึงชีวิต จิตวิญญาณ และความผูกพันกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างแยกไม่ออก

ศิลปะพื้นบ้านเหล่านี้จึงเป็นมากกว่าแค่ชิ้นงาน แต่คือมรดกทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบัน เป็นเครื่องสะท้อนความภาคภูมิใจและเป็นแรงบันดาลใจให้คนรุ่นใหม่ได้สืบสานและสร้างสรรค์ต่อยอด เพื่อให้วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของอีสานยังคงงดงาม

2.2.2 สัญลักษณ์นิยม (Symbolism)

ภาพที่ 2 Death and Life (Klimt, 1908)

สัญลักษณ์ต่าง ๆ แต่เดิมเป็นเรื่องซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่กับบรรดาผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องลึกลับและเวทมนต์ ปัจจุบันบรรดาศิลปินได้นำเอาสัญลักษณ์ต่าง ๆ มาใช้ ซึ่งไม่ใช่เรื่องของเวทมนต์แต่อย่างใด อีกทั้งมันไม่ใช่เรื่องลึกลับเกี่ยวกับกระบวนการทางสัญลักษณ์ แม้ว่าในบางกรณีกระบวนการอันนั้นอาจเต็มไปด้วยความสลับซับซ้อนก็ตาม สัญลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่มีคุณค่าซึ่งมีอยู่แต่เดิมในงานศิลปะ สัญลักษณ์

เป็นวิธีการอันหนึ่งของการถ่ายทอดความหมาย ซึ่งจะถ่ายทอดได้ดีหรือไม่ดี เป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับตัวศิลปิน ในทำนองเดียวกัน สัญลักษณ์สามารถถูกนำมาใช้ได้อย่างมีรสนิยมหรือรู้จักเลือกเฟ้นและเหมาะสม หรือมันอาจถูกใช้มากจนเกินไปก็ได้ นอกจากนี้สัญลักษณ์ยังสามารถที่จะช่วยยกระดับผลงานทางด้านศิลปะ หรือสามารถที่จะเป็นภาระอันหนักหน่วงของศิลปะก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าศิลปินมีความฉลาดเฉลียวในการนำมาใช้นาน้อยแค่ไหน สัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งพวกเราเกี่ยวข้องกับส่วนใหญ่ มักจะเป็นเรื่องของคำ บางครั้งก็เป็นภาพ แต่อย่างไรก็ตาม คำอธิบายที่ให้ไว้เกี่ยวกับสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในที่นี้ จะเกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์ทั้งหลายในงานศิลปะ อย่างเช่นในงานจิตรกรรม, บทกวี, บทละคร, และอื่น ๆ ในทางวิจิตรศิลป์ ในงานจิตรกรรม ยกตัวอย่างเช่น แกะตัวหนึ่งที่ได้รับการวาดขึ้น และสิ่งที่ถูกวาดออกมาตามลำดับอาจทำหน้าที่ในฐานะสัญลักษณ์อันหนึ่งของบางสิ่งบางอย่าง อย่างเช่นเกี่ยวกับองค์พระเยซูคริสต์ ในทำนองเดียวกัน ในผลงานทางวรรณกรรม บางสิ่งบางอย่างที่ถูกอธิบายและมันอาจมาทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์ได้เช่นกัน สัญลักษณ์ต่าง ๆ ในงานศิลปะและในคำต่าง ๆ มีบทบาทหน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์ร่วมกันเกี่ยวกับการแบกรับความหมายเอาไว้ และ คำอธิบายเกี่ยวกับสัญลักษณ์ที่ให้ไว้ ณ ที่นี้ จะแสดงให้เห็นภาพลักษณ์ร่วมกันดังกล่าว ก่อนความพยายามที่จะสร้างหลักนิยามความหมายขึ้นมาเกี่ยวกับสัญลักษณ์ในงานศิลปะ จะเป็นประโยชน์หรือช่วยได้มาก หากเราจะได้ยกตัวอย่างหลาย ๆ ประเภทขึ้นมาเกี่ยวกับสัญลักษณ์นิยมต่าง ๆ อันนั้น และอธิบายว่ามันทำงานอย่างไร(molsymbolic, 2554)

ในวัฒนธรรมเอเชีย สัญลักษณ์ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในหลากหลายบริบท ไม่ว่าจะเป็นในปกรณัม ความเชื่อ หรือแม้แต่ภูตผีปิศาจ เพื่อบ่งบอกถึงความโดดเด่น ความสามารถ หรืออิทธิฤทธิ์ที่ผู้สร้างต้องการสื่อสารออกมา ในศาสนาพราหมณ์ สัญลักษณ์ถูกใช้เพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเทพเจ้าแต่ละองค์อย่างชัดเจน ทั้งสีสันของพระวรกาย หรือแม้แต่ศาสตราวุธที่ถือครอง ขณะที่ในศาสนาพุทธ สัญลักษณ์ถูกนำมาสื่อสารในเชิงอุปมาอุปไมย การให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ หรือการใช้แทนค่าผ่านวัสดุและสื่อต่าง ๆ ซึ่งล้วนสะท้อนแนวคิดทางธรรมได้อย่างลึกซึ้ง

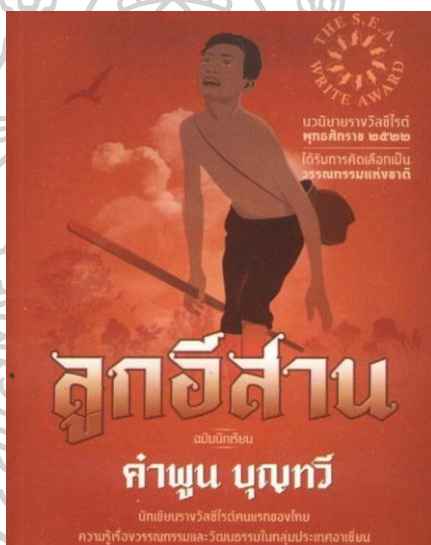
ในบริบทของพื้นถิ่นเองก็เช่นกัน มีการนำสัญลักษณ์มาใช้เพื่อสร้างสรรค์เอกลักษณ์เฉพาะตัวให้กับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการดำเนินชีวิต สถาปัตยกรรม หรือแม้แต่เครื่องแต่งกาย ซึ่งล้วนต้องพึ่งพาสัญลักษณ์เหล่านี้ในการสร้างอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ยกตัวอย่างเช่น ชนเผ่าไทยทรงดำ ที่นิยมสวมใส่เครื่องแต่งกายสีดำเป็นหลัก หรือกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ อย่างกะเหรี่ยง ม้ง และปกากะญอ ซึ่งล้วนมีเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับที่แตกต่างกัน อันบ่งบอกถึงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละกลุ่มแม้แต่ในประเทศไทยเอง แต่ละภูมิภาคก็มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่เฉพาะตัวแตกต่างกัน

ไปอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นผลมาจากความหลากหลายของภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และวิถีการดำเนินชีวิต ในแต่ละท้องถิ่น รวมถึงศิลปวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ที่ได้บ่งบอกความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นผ่านสัญลักษณ์ ซึ่งถูกนำมาตีความหมายและสื่อสารออกไปในรูปแบบที่หลากหลาย

2.3 อิทธิพลจากสื่อ

ผู้สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจจากสื่อและนวนิยายหรือภาพยนตร์ ในการสร้างแรงบันดาลใจ และนวนิยายเรื่องราวของผู้สร้างสรรค์เพื่อนำมาประกอบสร้างเป็นผลงาน

2.3.1 ลูกอีสาน

ภาพที่ 3 ลูกอีสาน(Praphansarn, 2560)

ลูกอีสานเป็นเรื่องจริงอิงนิยายเกี่ยวกับชีวิตของคำพูน บุญทวี ซึ่งเกิดอยู่ในภาคอีสานที่จังหวัดอุบลราชธานี เขาได้นำเสนอประสบการณ์ชีวิตอันเป็นความอดอยาก แค้นแค้นของคนในหมู่บ้านและครอบครัวของเขา ที่ไม่มีฝนตกมานานแล้ว ทำให้เพื่อนบ้านบางครอบครัวต้องอพยพไปอยู่ยังพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ แหล่งอาหาร มีน้ำไว้ใช้อุปโภคและบริโภคได้ตลอดทั้งปี เหมาะแก่การดำรงชีวิตต่อไปพร้อมกับสร้างที่อยู่อาศัยพำนักเป็นที่ตั้งหลักถิ่นฐานใหม่ได้ แต่คำพูน บุญทวี หรือชีวิตของตัวละครก็คือ เด็กชายคุณนั่นเอง อาศัยอยู่กับพ่อแม่และน้องสาวอีก ๒ คน โดยครอบครัวของคุณไม่คิดจะย้ายไปไหน เพราะได้รับคำสั่งของปู่ให้อยู่ที่หมู่บ้านแห่งนี้ ถึงจะแล้งไม่มีฝนตกลงมาก็ตาม พ่อของคุณจึงขยันทำมาหากินมากกว่าเดิม หากอาหารหลักก็จะเป็นปลาแดก (ปลาร้า) เป็นเมนูพิเศษ นิยมรับประทานในครัวเรือน จึงทำให้คุณและน้องกินอิ่มนอนหลับอย่างมีความสุข แต่แล้วเวลานั้นเป็นช่วง

ฤดูแล้งและโรงเรียนได้ปิดภาคเรียนต้น ฝนมีที่ท่าจะตกก็ไม่ตกลงมาสักที เพื่อนบ้านญาติพี่น้องต่าง หวั่นเกรงว่าข้าวที่อยู่ในยุ้งข้าวตุนไว้จะไม่พอกิน เลยปรึกษากันว่าจะออกไปหาเสียงมาแลกข้าวสาร กับชาวบ้านคนอื่นที่ยังมีข้าวเหลือพอประทังชีวิต แล้วบรรดาญาติมิตรสหายของครอบครัวคุณก็ออก เดินทางรอนแรมฝ่าดินทรายร้อนระอุไปหาแหล่งน้ำซีเพื่อหาจับปลา ทั้งนี้ผู้เดินทางยังแสดงให้เห็นเวลา เดินทางไปในสถานที่ระยะทางไกล ๆ ไม่ค่อยจะมีแหล่งอาหาร ผู้คนกลุ่มนั้นจะกินได้แม้กระทั่งสัตว์ แมลงต่าง ๆ เพราะความหิวโหยไม่มีอันจะกิน จับกิ้งก่า ขุดบึ้ง จับอึ่งอ่างมาอย่างกินสื้อให้เห็นชีวิตของ ชาวอีสาน เมื่อคุณมาถึงที่ลำน้ำซีแล้ว ทุกคนต่างแยกย้ายไปหาปลาเพื่อมาทำปลาร้า ปลาสาม ปลาตาก แดตใส่กระบุงตุนไว้ ส่วนคนหาปลาก็หาไป จนครบกำหนดวันกลับก็ได้ปลากันเยอะพอสมควร จึงพากันกลับมายังบ้านของตนและนำไปแลกข้าวสารจากบ้านอื่นๆบ้างหรือแบ่งกันเอาไปรับประทาน ใน ส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงน้ำใจของคนไทยที่อยู่ไหนก็ไม่มีวันทอดทิ้งกัน และเมื่อกลับมาแล้วฝนก็เป็นใจ โปรยลงมาจากฟ้าให้หมู่บ้านของคุณทำให้ได้ทำนากันอย่างอดทนรอคอยมานาน ฟ้าไม่เคยโทษใคร เพราะบนท้องฟ้าไม่มีอะไรที่แน่นอน ฉะนั้นจึงควรมุ่งมั่น ขยันทำมาหากิน ไม่ควรรอคอยฝนฟ้า อากาศที่แปรปรวนสภาพไปวัน ๆ จากนั้นมาครอบครัวของคุณและคนในหมู่บ้านแห่งนั้นใช้ชีวิตอยู่ อย่างมีความสุขทุกคน

ลูกอีสาน เป็นนวนิยายที่มีการดำเนินเรื่องโดยแบ่งเนื้อเรื่องเป็น ๓๖ ตอน ปะติดปะต่อเข้าผืนสาน ร้อยเรื่องราวให้กระชับทั้งฉาก ตัวละคร แนวคิดของเรื่อง และบทสนทนาที่แสดงการใช้ภาษาถิ่นอีสาน บวกกับภาษาไทยได้อย่างลงตัว สามารถเข้าใจง่ายไม่สับสน มีความกลมกลืนชวนให้น่าติดตามและ ติดตามวิถีชีวิตชนบทของภาคอีสานได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะผู้เขียนเป็นชาวอีสานชนานแท้ สามารถนำประสบการณ์ชีวิตที่เคยผ่านมาแล้วในอดีต มาเล่าผ่านภาษาตรงตาและตรงใจให้ผู้คนหันมา อ่านนวนิยายกันมาก โดยประกอบด้วยประเพณี วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ความเชื่อ และธรรมชาติ สะท้อนออกมาผ่านเสนอผ่านตัวละครเด็กชายคุณ ที่เป็นตัวแทนของเรื่องให้เห็นภาพบรรยากาศลึกลงถึง ความเป็นอีสาน ที่มีคุณค่าและไม่มีควมน่าสงสารแต่อย่างใด โดยเฉพาะในเรื่องอาหารการกินของคน อีสานที่กินกันแบบนี้มาแต่บรรพบุรุษ เป็นภูมิปัญญาตกทอดมาสู่รุ่นลูกรุ่นหลาน

คำพูน บุญทวี ไม่ใช่ นักเขียนที่เขียนนวนิยายรักโรแมนติก เขียนล้อการเมือง เขียนสะท้อนสังคม แต่เขานำเสนอปัญหาความอดอยากของคนทางภาคอีสานว่า ถ้าฝนไม่ตกลงมา ก็ไม่มีใครได้ทำนาขาย ข้าวที่เป็นผลผลิตให้คนในเมืองซื้อไปกิน เขาเขียนแหวกแนวนวนิยายทุกอย่างมีความแตกต่างออกไป ซึ่งมีจุดมุ่งหมายก็คือเรื่องสัจนิยม เป็นเรื่องความอดอยาก แร้นแค้นโดยเฉพาะที่ไม่อาจโทษฟ้าลิขิตได้ และเป็นเรื่องที่น่าเหลือเชื่ออีกทางหนึ่งก็เป็นได้ที่เวลาถึงฤดูฝน ฝนไม่ตกลงมาเพราะความเชื่อว่าผู้หญิง

มีผิวแล้วยื่นปัสสาวะผิดผีปู่ย่าบรรพบุรุษ ถือว่ายังเป็นคติชนของชาวบ้านทั่วไปหาข้อพิสูจน์ยังไม่ได้ หรือยังไม่ทราบข้อเท็จจริงที่ชัดเจน แต่คำพูด บุญทวี ก็ใช้ชีวิตมาตั้งแต่เด็กจนโตอยู่ที่หมู่บ้านแห่งนั้น จนรู้จักกับความต่อสู้กับสภาพอากาศที่แปรปรวน ธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรมของอีสานได้อย่างดี สิ่งสำคัญก็คือ เรื่องลูกอีสานนี้เป็นเกร็ดชีวิตที่นำมาให้ทุกคนได้รู้จักกับความยากลำบากของชนชาวอีสานได้เข้าถึงอย่างแท้จริง

จะเห็นว่าตลอดเรื่องผู้อ่านมองเห็นความทุกข์คือ การอดบ้าง กินบ้างหรือไม่พอจะกิน กินก็กิน แต่อาหารซ้ำ ๆ จำเจ นั่นก็คือปลาร้า ที่เป็นอาหารหลักเลยก็ว่าได้ จนบางครั้งอาจทำให้ผู้อ่านอยากลิ้มรสเนื้อปลาร้าหอม ๆ จนน้ำลายสอได้เหมือนกัน บางวันก็ไปหาอาหารหน้าแล้งได้มากินกับภรรยาและลูก ๆ ถ้าวันไหนไม่ได้ ก็เกิดโมโหหันตาลโตะขึ้นมา ด้วยว่าความหิวกระหายไม่ได้ปราณีใครในหมู่บ้านมนุษย์ อย่างเช่นลุงเมฆ พ่อของอ้ายทิดจุ่นตีหมาตาย ตอนไปไล่จอนฟอน เพราะว่าหมาปล่อยให้ ฟังพอนหลุดจากปากมันแล้วลงไปในรู ทั้งที่เป็นหมาเลี้ยงมาแต่ยังเล็ก รวมถึงยังซื้อสัตว์ รับประทานต่าง ๆ นานาให้กินมานาน ถ้าวันไหนร้อนหิวดจริง ๆ ความจนและความอดอยากเขาจะกินได้ทุกอย่าง ตั้งแต่ บั๊ งู ฟังพอน จิ้งหรีด ตุ๊กแก จักจั่น ไปจนถึงกิ้งก่าและกินกันอย่างเอร็ดอร่อย ไม่คำนึงว่าจะมีสารอาหารครบ 5 หมู่ มีวิตามินหรือเสี่ยงต่อโรคอันใดหรือไม่ ซึ่งถือว่าเป็นวิถีความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตที่ไม่ได้ให้ใครมาสะท้อนหรือสงสัย แต่อยู่กินแบบนี้นานแล้ว โดยเฉพาะเน้นให้เห็นภาพอาหารที่ไม่มีประโยชน์เพราะว่ากันการลิ้มรส ลิ้มรากเหง้าตนเองของคนทั่วไปรวมไปถึงเตือนใจว่าท่านยังมีญาติพี่น้อง พ่อแม่และชาวอีสานอีกจำนวนมากซึ่งต้องกินอาหารตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นเพื่อดำรงชีวิตไปวัน ๆ

ผู้เขียนยังได้สอดแทรกเรื่องความเชื่อที่ชาวบ้านมีกันมาแต่โบราณ เช่น ลางบอกเหตุว่าจะแล้งในช่วงที่ฝนไม่ตก เรื่องของผีปอบ การสักลายตามตัวและอื่น ๆ เป็นต้น แต่สิ่งที่สังเกตเห็นวิถีชนบทอีกประเพณีหนึ่งคือ ประเพณีการแต่งงาน จะมีความแตกต่างไปจากปัจจุบันทั้งนี้เพราะยุคสมัยย่อมมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนามาเรื่อย ๆ ไม่อาจรักษาขนบธรรมเนียมดั้งเดิมไว้ได้ โดยชายหญิงจะเป็นผัวเมียกันมี 3 อย่างคือสู่ขอแล้วแต่งตามพิธี กลับชวนกันหนีและสู้กันอย่างทิดจุ่นชูคำกองนี้

นอกจากนี้ลูกอีสานยังให้ความรู้การศึกษาเชิงสารคดี มีเนื้อหาสาระความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านมากมายที่ คำพูด บุญทวี ได้นำมาเล่าให้ผู้อ่านได้เห็นภูมิปัญญาของชาวบ้านประจำภาคอีสานโดยไม่หวงความรู้แม้แต่น้อยและยังสอดแทรกนิทานหรือตำนานธาตุกองข้าวน้อยฆ่าแม่ ไว้ในเรื่องด้วย ถือเป็นนวนิยายข่อนนิทานสอนประวัติศาสตร์ทำให้การดำเนินเรื่องได้อารมณ์orroรสในความเป็นอีสานผู้อ่านมีการเสพติดกับธรรมชาติที่สวยงามและวิถีคนบ้านนอกอันแสดงลักษณะพฤติกรรมการใช้

ชีวิตแตกต่างออกไปจากคนในสังคมเมือง ยิ่งคำพูน บุญทวี ให้ความสำคัญกับลูกอีสานด้วยแล้ว ความเป็นอีสานแท้ม่าประกันความเที่ยงตรงและถูกต้องของพยานหลักฐานที่น่าเสนอออกมาให้เห็นภาพชัดเจน มีความน่าเชื่อถือและมีความน่าสนใจยิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งก็เท่ากับเป็นการตอกย้ำภาพดวงตาแห่งความโปร่งใสบริสุทธิ์ของชาวอีสานโดยแท้

สิ่งที่ชวนให้น่าสนใจในเรื่องลูกอีสาน คำพูน บุญทวี ก็คือการใช้ถ้อยคำภาษาซึ่งเป็นคำง่าย ๆ เป็นภาษาอีสานบางคนอ่านแล้วอาจไม่ได้ความหมายที่แท้จริง หรือบางที่มีคำบางสำนวนที่แปลกออกไป ที่เป็นความหมายโดยนัย อย่างเช่น “ ควายเขาเข้ามาสวนเราแล้ว ” ก็หมายถึงผู้บ่าว (ผู้ชาย) แอบเข้ามาค้างอยู่กับลูกสาวในบ้านคือผู้สาวนั่นเอง หรือที่เรียกว่าไปอยู่บ้านดินดาน้ำชุ่ม ป่า กุ่ม บ่อนคือแช่แก่งหาง ซึ่งหมายถึงการได้ไปอยู่ที่ทำนาได้ทั้งปีและทุกปี ในน้ำมีปลาต่าง ๆ ตัวโต ๆ ที่เวลามันโดดขึ้นน้ำมาก็เหมือนกับจะเซ่พาดหางและสำนวนที่ว่า “ บ่ต้องยัน ไผคนคือกัน บ่ต้องยัน มัน ” สำนวนนี้มีความหมายความว่าไม่ต้องกลัวใคร คนนั้นก็กับเราก็คือเป็นคนเหมือนกัน ไม่เห็นต้องกลัวมันเลย ไปกลัวมาทำไม ซึ่งแสดงความกล้าหาญของเด็กน้อยที่ใจเข้มแข็งไม่กลัวใครแต่ไม่ได้หมายถึงว่าพฤติกรรมแบบนี้มักจะเป็นนักเลงเสมอไป ซึ่งสรุปได้ว่าการใช้ภาษาของผู้เขียนใช้ภาษาเข้าใจง่าย บรรยายภาพบรรยากาศทั้งหมดได้ละเอียดเข้าถึงอารมณ์ในการเขียนได้เป็นอย่างดี การภาษา กระชับ นิยมเล่นคำซ้ำแสดงอาการ เช่น พยักคอหึก ๆ ชดน้ำแกงดัง โห่ ๆ เป็นการเล่นภาษาให้ได้ความสนุกสนานกับความตลกขบขันมีความเด่น ไม่ใช่ภาษาราชการแต่อย่างใดนี่คือการถ่ายทอดภาษาง่าย ๆ แสนจะธรรมดาทั้งนี้มีคุณค่าทางวรรณกรรมอย่างสูงอย่างยิ่งและมีเสน่ห์ซ่อนอยู่ในนั้น (Praphansarn, 2560)

อิทธิพลที่มีต่อผลงาน

วรรณกรรมเรื่อง "ลูกอีสาน" ที่ประพันธ์โดย คำพูน บุญทวี ได้พรรณนาถึงเรื่องราวชีวิตของเด็กอีสานคนหนึ่ง ซึ่งมีวิถีชีวิตผูกพันกับภาคอีสานอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ยังถ่ายทอดภาพของสิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศ สภาพอากาศ และกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตของชาวอีสานได้อย่างมีชีวิตชีวา

เรื่องราวดังกล่าวได้ส่งผลให้ผู้สร้างสรรค์เกิดมโนภาพและจินตนาการตาม เมื่อได้อ่านวรรณกรรมเรื่อง "ลูกอีสาน" ผวนวกกับประสบการณ์ตรงที่ผู้สร้างสรรค์เคยใช้ชีวิตอยู่ในชนบทของภาคอีสาน ได้สัมผัสถึงกลิ่นอายของวิถีชีวิตอย่างแท้จริง การผสมผสานระหว่างเรื่องราวในวรรณกรรมและประสบการณ์ส่วนตัวนี้เอง จึงก่อให้เกิดเป็นแรงบันดาลใจสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

2.4 อิทธิพลจากศิลปิน

2.4.1 สมพร แต้มประสิทธิ์

ภาพที่ 4 อาจารย์ สมพร แต้มประสิทธิ์(สมพร, 2544)

อาจารย์ : สมพร แต้มประสิทธิ์ เกิดเมื่อ :3 กุมภาพันธ์ 2517

การศึกษา : - ปริญญาโท จิตรกรรม คณะจิตรกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร

- ปริญญาตรี จิตรกรรม คณะจิตรกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปัจจุบันเป็นอาจารย์ ประจำสาขาจิตรกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยเพาะช่าง อาจารย์สมพร แต้มประสิทธิ์ เป็นทั้งอาจารย์และศิลปิน ที่สร้างสรรค์งานเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เช่น ดิน เรื่องราววิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อม

ความคิดและแรงบันดาลใจของ อาจารย์ สมพร แต้มประสิทธิ์ ในหัวข้อเรื่อง “ความงามและพลังแห่งแผ่นดิน” ซึ่งเป็นบทความจากศิลปะนิพนธ์ ปริญญาโท จิตรกรรม คณะจิตรกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร ว่า

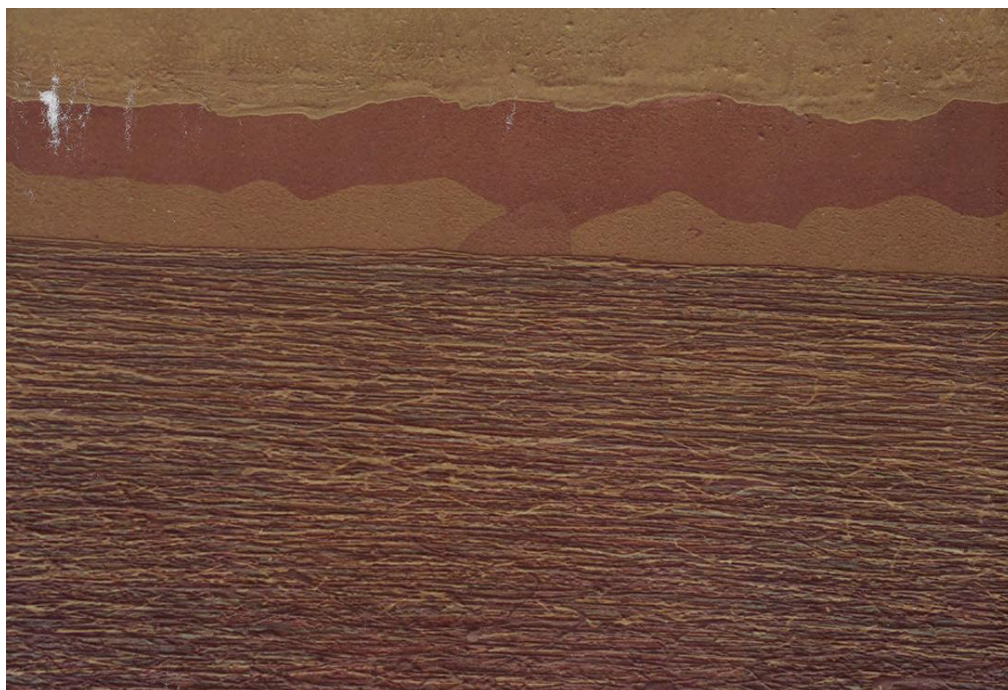
“ความงามและพลังแห่งแผ่นดิน”

“ดิน” คือแหล่งก่อเกิดชีวิตและสรรพสิ่งทั้งหลายบนพื้นโลก รวมทั้งเป็นแหล่งก่อเกิด มวลมนุษย์ และอารยธรรมอันยิ่งใหญ่ที่ยาวนาน

หลายยุคหลายสมัยที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ตั้งอยู่ความเป็นไทยได้นั้น ต้องเสียเลือด เสียเนื้อ เสียเนื้อไม่ถ้วน เพื่อรักษาผืนแผ่นดินของเราไว้ให้ชนรุ่นหลัง เรื่องราวและการเสียสละเหล่านั้นให้ กลายเป็นประวัติศาสตร์อันทรงคุณค่า และควรแก่การจดจำให้เราได้ศึกษาเล่าเรียนจนมา ถึงปัจจุบันนี้ การรักษาผืนแผ่นดินถิ่นกำเนิดและยอมพลีชีพเพื่อแผ่นดินนั้น แสดงให้เห็นถึงความรัก ความห่วงใยใน แผ่นดินซึ่งมีความสำคัญยิ่งชีพ หากไร้ซึ่งแผ่นดินก็ไร้ซึ่งอิสรภาพความเป็นไทย หลายชั่วอายุคนที่ผ่าน มาจวบจนปัจจุบันคุณค่าแห่งผืนแผ่นดินยังมีมากขึ้นเป็นทวีคูณ

ข้าพเจ้าเป็นบุคคลหนึ่งที่รับคุณค่าและคุณประโยชน์จากแผ่นดินและเห็นคุณค่า ความดีของ แผ่นดินที่มอบให้กับมวลมนุษย์ตลอดมา เพราะดินคือแหล่งจุดประกายและแรงบันดาลใจในการดำรง อยู่และการสร้างสรรค์สิ่งดีงาม การดำเนินชีวิตที่ผ่านมา การใช้ชีวิต การทำนา การประกอบอาชีพ จะต้องคลุกคลีกับดินแผ่นดินตลอดเวลาจนเป็นเสมือนส่วนหนึ่งของชีวิต ความผูกพันแห่งชีวิตส่วนหนึ่ง ที่สำคัญจึงมีกับผืนแผ่นดิน จนไม่สามารถแยกจากกันได้

ความสุข ความงดงามแห่งชีวิต ความเจริญทางวัฒนธรรม ได้หล่อหลอมให้ข้าพเจ้ารับรู้ เรื่องราว และสาระแห่งแผ่นดินที่มีต่อชีวิตมากยิ่งขึ้น การได้สัมผัสทางกายและใจ การได้เหยียบพื้นดิน ได้กลิ่น อายุนแห่งแผ่นดิน การได้รับรู้ถึงบรรยากาศ การพรวนดิน การตากดิน การพลิกดิน คือสัญลักษณ์ที่ ชวนมา แสดงออกถึงความรักและความผูกพันกับดิน ดินจึงเปรียบเสมือนสายเลือดของชาวนาที่คอย หล่อเลี้ยงร่างกายให้เจริญเติบโต หล่อเลี้ยงจิตวิญญาณของมวลมนุษย์ให้แข็งแกร่งและอ่อนโยน ทั้ง เป็นกำลังความหวังที่พึ่งที่อุดมไปด้วยความสุข ความพอเพียงอย่างสมดุล(สมพร, 2544)

ภาพที่ 5 “ความงามและพลังแห่งแผ่นดิน”(สมพร, 2544)

การศึกษาวិทยานิพนธ์ของ อาจารย์ สมพร แท้มประสิทธิ์ ส่งผลให้ผู้สร้างสรรค์นั้นซึมซับถึงเรื่องราวเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ ทางด้านการเรียบเรียงเนื้อหาและเทคนิคของการสร้างสรรค์ผลงาน ส่งผลให้ผู้สร้างสรรค์นั้นอุทิศและทบทวนถึงเรื่องราวที่จะนำมาประกอบสร้างให้เป็นผลงานศิลปะ ทั้งเรื่องราวความงามของผืนดินและสิ่งแวดล้อม ความหมายและความรักที่มีต่อผืนดินของ อาจารย์สมพร แท้มประสิทธิ์ เรื่องราวในวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ เหล่านี้ ส่งผลต่อทางเรื่องของแนวความคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานของผู้สร้างสรรค์ รวมไปถึงการมีอิทธิพลในด้านรูปแบบและเทคนิคจะนำเอาเรื่องราวของดินมาประกอบสร้างเป็นผลงาน

2.4.2 มณเฑียร บุญมา

ภาพที่ 6 มณเฑียร บุญมา(Online, 2556)

มณเฑียร บุญมา เกิดเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2496 ที่กรุงเทพฯ ช่วงวัยเด็กต้องย้ายตามครอบครัวไปอยู่ที่จังหวัดอุดรธานีอยู่พักใหญ่ กลับมาอยู่เมืองหลวงอีกทีตอนอายุย่างเข้า 18 และสอบเข้าเรียนที่โรงเรียนเพาะช่าง

มณเฑียรมุ่งมั่นจะเป็นศิลปินมากจนบอกกับเพื่อน ๆ ว่า “หากเราไม่ประสบความสำเร็จเป็นศิลปินที่มีชื่อเสียง เราจะฆ่าตัวตาย”

ท่านเรียนเพาะช่างอยู่ 3 ปีและเข้าเรียนต่อที่คณะจิตรกรรมและประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร มณเฑียรเป็นคนพุ่มเททำอะไรจริงจัง สุภาพ ขี้เกรงใจ และเป็นที่รักของเพื่อน ๆ เลยได้รับเลือกให้เป็นประธานนักศึกษาคณะจิตรกรรม

หลังเรียนจบจากศิลปากรเมื่อ พ.ศ. 2521 มณเฑียรไปทำงานสอนศิลปะอยู่ที่วิทยาลัยช่างศิลป์อยู่หลายปี จนในปี พ.ศ. 2529 ท่านไปบวช สืกออกมาและแต่งงานกับ ‘จันทร์แจ่ม มุกดาประกร’ ที่รักกันมายาวนานตั้งแต่สมัยเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร หลังแต่งงานมณเฑียรเดินทางไปเรียนต่อด้านศิลปะด้วยทุนของรัฐบาลที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี และกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ได้ปริญญากลับมาเมืองไทยในปี พ.ศ. 2531 มณเฑียรไปเป็นอาจารย์อยู่ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พระทักว่าอายุจะสั้น

มณเฑียรสอนหนังสืออยู่เชียงใหม่ในขณะที่ครอบครัวอยู่กรุงเทพฯ ที่ต้องห่างจากภรรยาสุดที่รัก และลูกชายหัวแก้วหัวแหวนที่เพิ่งเกิด เพราะครั้งหนึ่งเคยมีพระคุณงให้ว่าถ้าอยู่ใกล้ชิดกันจะอายุสั้น ถึงจะพยายามจะอยู่ไกลกัน แต่ด้วยความคิดถึง ทั้งคู่ก็ไปมาหาสู่กันเป็นประจำในวันหยุดเสาร์อาทิตย์ ทั้ง ๆ ที่ระยะทางก็แสนจะไกล แต่ถัดจากนั้นเพียงไม่กี่ปี จันทรแจ่มก็ป่วยด้วยโรคมะเร็งก่อนจะเสียชีวิตในเวลาต่อมา

ในปี พ.ศ. 2539 เพื่อที่จะกลับมาดูแลลูก มณเฑียรย้ายจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มาสอนที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลังจากนั้นก็ย้ายมาเป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร ระหว่างนั้น มณเฑียรเริ่มรู้สึกวูบ ๆ เป็นลมอยู่บ่อยครั้ง แต่คิดว่าไม่เป็นอะไรคงเป็นแค่ผลพวงจากการทุ่มเททำงานหนัก เป็นมากเข้าเลยไปหาหมอตรวจร่างกายพบว่าเป็นมะเร็ง

มณเฑียรไม่คิดว่าตัวเองจะตาย ขณะอยู่ที่โรงพยาบาลยังคิดทำงานศิลปะอยู่อย่างไม่หยุดหย่อน จนในที่สุดท่านก็เสียชีวิตที่โรงพยาบาลศิริราชในวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2543

แหวกแนวตั้งแต่เป็นนักศึกษา

ผลงานตั้งแต่สมัยเรียนของมณเฑียร บุญมา เห็นได้ชัดว่าท่านฉายแววแหวกแนวมาตั้งแต่แรก แล้ว เช่นสมัยตอนเป็นนักศึกษาปี 4 ที่ศิลปากร ขณะที่คนอื่น ๆ เขาวาดภาพส่งอาจารย์ มณเฑียร กลับไปต่อโต๊ะโดยใช้หลักเพอร์สเปกทีฟ หรือหลักการวาดที่ทำให้ภาพ 2 มิติให้ดูมีความลึกเหมือน 3 มิติ พอวาดรูปโต๊ะโดยใช้หลักการนี้ก็ดูปกติดี แต่พอมณเฑียรต่อโต๊ะขึ้นมาจริง ๆ เป็น 3 มิติ โดยใช้มุม และเส้นสายเดียวกับในภาพ โต๊ะที่ได้กลับเอียงกระเทร่ใช้งานไม่ได้จริง เป็นการพิสูจน์ว่าหลักการเพอร์สเปกทีฟเป็นเพียงการลวงตาในภาพ 2 มิติเท่านั้น หลักการดีทฤษฎีล้ำ แต่พอแบกโต๊ะไปส่งอาจารย์กลับไม่ผ่านซะอย่างนั้น

ต่อมามณเฑียรได้แรงบันดาลใจใหม่กะว่าจะลองทำศิลปะอีโรติกดูบ้าง แทนที่จะวาดรูปโป๊โชว์นม โชว์เนิน ท่านกลับเอากล้องถ่ายรูปไปถ่ายชอกจ๊กกะแร้ ชอกเข้า ชอกแขนเพื่อน ถ่ายแบบซุ่มใกล้ ๆ ให้ ดูคล้าย ๆ จะเป็นอวัยวะอื่นที่เป็นจุดซ่อนเร้น เสร็จแล้วล้างอัดภาพออกมาระบายสีเพิ่มเติมก่อนยกไปส่งอาจารย์

พออาจารย์เห็นก็ยังไม่ให้ผ่านอีกตามระเบียบ มณเฑียรเลยต้องกลับไปสร้างผลงานชุดใหม่ คราวนี้ไปนั่งถ่ายภาพในสนามม้าเริ่มตั้งแต่ตอนอัมภรรยาร้างไม่มีคน ถ่ายไปเรื่อย ๆ จนคนบนอัมภรรยาร้างแน่นขึ้น เอามาไปส่งอาจารย์ผลออกมาเป็นอีกรอบเดิมคือไม่ผ่าน

มณเฑียรเห็นท่าไม่ดีขึ้นจะหลุดกรอบต่อไปอีกมีหวังได้เข้าชั้นแน่นอน ท่านจึงกลับมาวาดภาพส่งอาจารย์เหมือนเพื่อนคนอื่น ๆ แต่ก็ยังไม่วายขอแหวกแนวชนิด ๆ โดยการใช้แอร์บรัชวาด ซึ่งสมัยนั้นยังไม่ค่อยมีใครเขาทำกัน ในที่สุดก็เลยรอดตัวเรียนจบมาจนได้

มณเฑียรคงจะรู้สึกอึดอัดเหมือนถูกบังคับ ภาพวาดสีน้ำมันชุดที่วาดตอนเรียนจบเลยเป็นภาพป้ายสัญลักษณ์จราจรที่ห้ามทำนองทำนอง ในมุมมองผ่านรั้วเหล็กที่กั้นขวางห้ามเข้าซ้อนเอาไว้อีกชั้น และตั้งชื่อผลงานชุดนี้ว่า ‘กฎเกณฑ์ของสังคม’ หลังจากนั้นมณเฑียรก็สร้างผลงานภาพวาดออกมาอีกสองสามชุด

ผ้าใบและสี่กรอบของจินตนาการ

ถ้าเห็นแต่ผลงานยุคหลัง ๆ ของมณเฑียรอาจจะเข้าใจผิดคิดว่าท่านวาดภาพไม่เก่งเลยไปทำอย่างอื่นแทน แต่จริง ๆ แล้วมณเฑียรมีฝีมือในการวาดภาพมาก และแต่ละภาพก็มีแนวคิดลึกซึ้ง สาเหตุที่ท่านเลิกวาดภาพแล้วมาสร้างผลงานในรูปแบบใหม่เพราะมณเฑียรมองว่าผ้าใบและสี่ที่ใช้วาดนั้นเปรียบเสมือนกรอบที่จำกัดจินตนาการ พอคิดได้เช่นนี้แล้วผลงานในยุคต่อ ๆ มาของท่าน เลยสร้างอยู่นอกกรอบไปเลยจนคาดเดาไม่ได้ เริ่มด้วยผลงานชุด ‘โลกที่เปลี่ยนแปลง’ ที่ทำขึ้นมาในปี พ.ศ. 2526 และแสดงงานร่วมกันกับเพื่อน ๆ ศิลปิน ‘กลุ่มไวท์’ ที่มณเฑียรเป็นผู้ร่วมก่อตั้งและเป็นสมาชิกการแสดงในครั้งนั้น โจทย์ที่ศิลปินทุกคนในกลุ่มได้รับคือการสร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำ

แทนที่จะเอาพุกันจุ่มสีแล้วป้ายลงบนกระดาษให้เป็นภาพเหมือนที่ปกติเขาทำกัน มณเฑียรไม่ได้คิดถึงพุกันหรือแม้แต่สีเลยด้วยซ้ำ ท่านคิดว่าสีน้ำคืออะไรก็ได้ที่ใช้น้ำเป็นตัวทำละลาย คราวนี้ก็เลยเอาสนิมและครามมาละลายน้ำแทนสี วาดลงบนจานกระดาษที่มีเม็ดข้าวสารเรียงเป็นรูปสี่เหลี่ยมสามเหลี่ยมเหมือนตามร้านอาหารที่ชอบเอาข้าวอัดลงถ้วยมาคว่ำใส่จานให้เป็นรูปทรงก่อนเอามาเสิร์ฟ บางจานเม็ดข้าวก็เรียงเป็นรูปปลาหัวหัก ๆ เหมือนปลาทุบในเข่ง เสร็จแล้วเอามาติดเรียงกันด้วยกาวที่ทำเองจากกระเจียบแบบช่างไทยสมัยโบราณ

ผลงานชุดนี้มณเฑียรต้องการจะแสดงให้คนดูตระหนักว่าโลกที่เราอยู่นั้นกำลังถูกเปลี่ยนไปโดยอารยธรรมสมัยใหม่ ข้าวปลาที่เราทานกำลังถูกปนเปื้อนด้วย ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และสารพิษอื่น ๆ ภาพต่อ ๆ มาในชุดเดียวกันนี้ มณเฑียรใช้อย่างมากมายถึงขั้นใช้สิ่งที่ไม่แห้งให้เกิดเป็นรอยบนกระดาษ โดย

รอยล้อรถที่วิ่งไปสื่อกถึงถนนหนทางสมัยใหม่ที่มาแทนที่ทางเกวียนและทางเท้าคูกความความเป็นอยู่แบบเดิม ๆ ของคนไทย

ศิลปะเพื่อทุกประสาทสัมผัส

ผลงานของมณฑิรมีความแปลกใหม่ขึ้นเป็นลำดับ จากงานจิตรกรรมภาพเขียน กลายเป็นศิลปะในรูปแบบสื่อผสมที่นำวัสดุต่าง ๆ มารวมกันเพื่อสร้างเป็นผลงานที่นับวันยิ่งมีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ มณฑิรเลือกเอาวัสดุอุปกรณ์ง่าย ๆ บ้าน ๆ ที่อยู่รอบตัวเราอย่างเช่น ดิน กระสอบ สุ่มไก่ ถังปูน ขี้เถ้า ฟาง ผงซักฟอก ถังไม้ ถังกระดาษ เทียนไข จอบ เสียมเครื่องปั้นดินเผา เขาควยมาสร้างเป็นผลงานศิลปะที่สะท้อนแง่มุมต่าง ๆ ในสังคมอย่างชาญฉลาด

ผลงานในยุคหลัง ๆ ของมณฑิรไม่เพียงแค่สัมผัสได้ด้วยตา แต่สามารถกระตุ้นประสาทสัมผัสอื่น ๆ ของคนดูไปได้พร้อม ๆ กัน ด้วยเสียงจากเทปที่เล่นคลอ ๆ ไว้ และกลิ่นอบอวลจากสมุนไพรที่เอามาฉาบไว้กับผลงาน

ตัวพ่อแห่งศิลปะแบบจัดวาง

มณฑิรเป็นศิลปินที่มีความสามารถมากในการต่อยอดศิลปะแบบสื่อผสมโดยสร้างผลงานขึ้นมาเป็นพิเศษ แล้วนำไปวางตามสถานที่ที่เฉพาะเจาะจงให้เข้ากับสภาพแวดล้อมตรงนั้น หรือที่ตามตำราศิลปะเขาเรียกว่า ‘ศิลปะแบบจัดวาง’ ที่แก่นนี้ไม่ใช่แค่ระดับประเทศแต่กระทั่งนานาชาติ จนถูกรับเชิญไปแสดงผลงานทั้งแบบแสดงเดี่ยวและแบบแสดงเป็นกลุ่มเคียงบ่าเคียงไหล่กับศิลปินเบอร์ต้น ๆ ของโลก ไปโชว์มาแล้วจนหมดแทบจะทุกที่ทั้งเกาหลี ญี่ปุ่น บราซิล เยอรมัน สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย ออสเตรีย ฮังการี อเมริกา คิวบา แคนาดา อินเดีย ไต้หวัน อังกฤษ สวิตเซอร์แลนด์ และที่อื่น ๆ อีกร้อยแปด

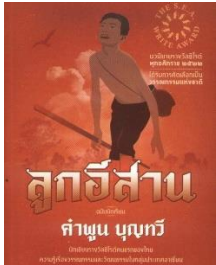
เอาเป็นว่าในยุคของท่าน มณฑิร บุญมา เป็นศิลปินไทยที่ก้าวล้ำนำหน้าที่สุด โกอินเตอร์ไปได้ไกลที่สุดเท่าที่วงการศิลปะสมัยใหม่ของไทยเคยมีมา ถ้าจะเรียงไม่คร่าชีวิตของมณฑิรไปซะก่อนในวัยแค่ 40 กว่า ๆ ยอมให้ท่านได้มีเวลาผลิตผลงานให้ชาวโลกได้ตะลึงต่อ รับประกันได้เลยว่า ป่านนี้ มณฑิรคงมีชื่อเสียงกระฉ่อนขึ้นอีกเป็นทวีคูณจนต้องถูกจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ศิลปะของโลกแน่ ๆ (ตัวแน่น, 2567)

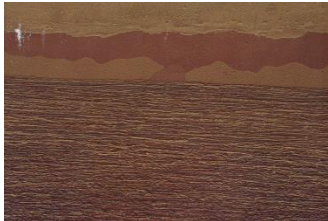

ภาพที่ 7 A pair of water-buffaloes(Xspace, 2563)

เรื่องราวของ อาจารย์มณฑิร บุญมา ได้จุดประกายความกล้าหาญให้แก่ผู้สร้างสรรค์ ในการเผชิญหน้ากับความท้าทายของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่จะนำเสนอความคิดสร้างสรรค์ ความแปลกใหม่ และความแตกต่าง ผลงานศิลปะจะถูกถ่ายทอดออกมาผ่านบทบาทของวัสดุและกายภาพของตัววัสดุนั้น ๆ โดยเฉพาะการสื่อสารผ่านความจริงแท้ของสื่อวัสดุต่าง ๆ ที่ถูกเรียงร้อยอยู่บนตัวผลงาน ซึ่งไม่เพียงแต่จะช่วยส่งเสริมทั้งด้านแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์เท่านั้น แต่ยังเป็นช่องทางสำคัญในการสื่อสารกับผู้ชม

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ผลงานศิลปกรรมจากผลงานศิลปิน

ผลงานศิลปิน	อิทธิพลด้าน รูปแบบ	อิทธิพลด้าน เทคนิค	อิทธิพลด้าน เนื้อหา/ แนวคิด	สรุปอิทธิพล ที่มี ต่อ การ สร้างสรรค์ ผลงาน
ศิลปะพื้นบ้าน (Folk art) 	รูปแบบการ นำสื่อวัสดุใน พื้นที่มา ประกอบ สร้างผลงาน	การประกอบ สร้างผลงาน ผ่านสื่อวัสดุใน พื้นที่	ในแต่ละพื้นที่ ย่อมมีความ เฉพาะตัวของ สื่อวัสดุทั้ง รูปแบบและ วิธีการใช้งาน รวมถึง ความหมายใน ตัวของสื่อวัสดุ	การนำความ เฉพาะและ ความหมาย ของสื่อวัสดุ มาประกอบ สร้างเป็น ผลงาน
สัญลักษณ์ 	การนำเอา จุดเด่นและ การสื่อ ความหมาย ผ่าน สัญลักษณ์	การนำเอา สัญลักษณ์มา บ่งบอกถึง ความหมายใน ผลงาน สร้างสรรค์	การบ่งบอกถึง ความหมาย ผลงานผ่าน สัญลักษณ์	การบ่งบอก ความหมาย และเรื่องราว ของผลงาน ผ่าน สัญลักษณ์
ลูกอีสาน 	การได้อ่าน วรรณกรรมที่ เป็น ตัวหนังสือ ที่ พรรณนาถึง วิถีชีวิตอีสาน ทำให้ผู้สร้าง สรรค์เกิด มโนภาพขึ้น	วรรณกรรม พรรณนาถึง ภูมิประเทศ วิถีชีวิตความ เป็นอยู่ ทำให้ ผู้สร้างสรรค์ น่าจะสับสน ภาพเหล่านั้น ใส่ลงบน ผลงาน	ศึกษาด้าน เนื้อหาและ สุนทรียะที่ วรรณกรรมได้ ถ่ายทอด ออกมา	การเกิดมโน ภาพของวิถี ชีวิตอีสาน จาก วรรณกรรม บวกกับ ประสบการณ์ ของผู้ สร้างสรรค์

อาจารย์ สมพร แท้มประสิทธิ์ ผลงานภายใต้หัวข้อเรื่อง “ความ งามและพลังแห่งแผ่นดิน” 	การจัดวาง องค์ประกอบ ที่เรียบง่าย และเส้นไหล ความลึกของ ผลงาน	การนำเทคนิค สื่อผสมที่ถูก ประกอบสร้าง จากการใช้ดิน	แนวความคิด ในการนำวัสดุ มาสื่อสาร ภายในผลงาน	นำเอาเทคนิค วิธีการ ประกอบ สร้างและการ สื่อสารมาใช้ ในผลงาน
มณฑิร บัญมา ผลงาน A pair of water- buffaloes 	การบอกเล่า เรื่องราวผ่าน สีวัสดุและ สัญลักษณ์	การจัดวาง องค์ประกอบ ที่สื่อสาร เรื่องราวต่างๆ	การสื่อสาร ผ่านสีวัสดุที่ มีความหมาย เฉพาะตัวของ สีวัสดุ	การสื่อสาร ความหมายที่ ลึกซึ้งและ เฉพาะตัว ทางด้าน เนื้อหา

สรุป

จากการที่ผู้สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจอย่างลึกซึ้งจากวิถีชีวิตของคนอีสาน จึงได้เริ่มต้นกระบวนการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลอย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นจากสื่อในรูปแบบของศิลปะพื้นบ้าน อันเป็นเอกลักษณ์ หรือแม้แต่วรรณกรรมที่สะท้อนแก่นแท้ของความเป็นอีสาน วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าเหล่านี้คือ เพื่อให้ผู้สร้างสรรค์ได้เกิดมโนภาพที่ชัดเจน และซึมซับถึงกลิ่นอายของความเป็นอีสาน ยิ่งไปกว่านั้น ประสบการณ์ตรงที่ผู้สร้างสรรค์มีถิ่นฐานบ้านเกิดในภาคอีสาน ยังเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ได้หวนรำลึกถึงวิถีชีวิตและประสบการณ์ที่เคยประสบพบเจอมาด้วยตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานในการทำความเข้าใจบริบททางวัฒนธรรม

พร้อมกันนี้ ผู้สร้างสรรค์ยังได้ศึกษาผลงานของศิลปินท่านอื่น ๆ อย่างละเอียด ไม่ว่าจะเป็นในด้านแรงบันดาลใจ แนวความคิด หรือเทคนิคในการประกอบสร้างผลงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากงานของอาจารย์สมพร แต้มประสิทธิ์ และอาจารย์มณฑิยา บุญมา ซึ่งศิลปินทั้งสองท่านนี้มีอิทธิพลอย่างมากในการเป็นต้นแบบและแนวทาง เพื่อนำมาปรับใช้และต่อยอดในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง

การผสมผสานระหว่างข้อมูลเชิงลึกจากงานศึกษา ประสบการณ์ส่วนตัวที่ฝังรากลึก และการเรียนรู้จากศิลปินผู้บุกเบิกนี้เอง ทำให้ผลงานที่กำลังจะเกิดขึ้นไม่เพียงแต่สะท้อนถึงวิถีชีวิตอีสาน แต่ยังเปี่ยมไปด้วยคุณค่าทางศิลปะและมิติทางความคิดที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยยกระดับและถ่ายทอดเรื่องราวอันงดงามของผืนแผ่นดินและผู้คนอีสาน

บทที่ 3

การดำเนินงานสร้างสรรค์

ในการประกอบสร้างผลงานนั้น ผู้สร้างสรรค์ได้ทวนนึกถึงประสบการณ์ตรงตั้งแต่วัยเยาว์ที่ประสบพบเจอมา จึงเป็นแนวความคิดที่จะสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ให้ออกมาเป็นเรื่องราวของความงดงามของวิถีชีวิต ซึ่งประกอบสร้างด้วยร่องรอยและสัญลักษณ์ที่สื่อถึงการดำรงชีวิตของคนอีสาน การทำเกษตรและปศุสัตว์ ผ่านสื่อวัสดุและรูปแบบที่ให้ความหมายตรงไปตรงมา

3.1 แนวความคิดและแรงบันดาลใจการสร้างสรรค์ผลงาน

3.1.1 แนวความคิด

ผลงานชุด “ร่องรอยการดำรงอยู่ของผืนแผ่นดินอีสาน” เป็นผลงานศิลปะแบบเทคนิคสื่อผสม ได้รับแนวความคิดมาจาก วิถีชีวิตของผู้คนในภาคอีสานทั้งกิจกรรมการดำรงชีวิตรวมไปถึงการประกอบอาชีพ ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้สื่อสารออกมาผ่านสื่อวัสดุที่นำมาประกอบสร้างลงบนผลงาน เพื่อสื่อสารถึง ความหมายและเนื้อหาภายในผลงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ประกอบสร้างขึ้น

3.1.2 แรงบันดาลใจ

การเติบโตมาในผืนแผ่นดินอีสาน คือการซึมซับความงดงามที่เรียบง่ายผ่านเรื่องราวของตัวผู้สร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นการประกอบกิจกรรมของผู้คน การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพหรือแม้แต่ธรรมชาติรอบตัวของผู้สร้างสรรค์ รวมไปถึงการที่ผู้สร้างสรรค์ได้ซึมซับผ่านเรื่องราวในปัจจุบัน เช่น ภาพยนตร์ไทยบ้านเดอะซีรีส์หรือแม้แต่การที่ผู้สร้างสรรค์ได้อ่านวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตอีสานอย่างลูกอีสาน อีกทั้งผลงานจากศิลปินเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและหาวิธีทางศิลปะเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับผลงาน จึงเกิดเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้สร้างสรรค์นำเรื่องราวเหล่านี้มาประกอบสร้างให้เป็นผลงานศิลปะ

3.2 รูปแบบของการสร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์ได้บอกเล่าเนื้อหาและเรื่องราวภายในผลงานผ่านสัญลักษณ์ สื่อและวัสดุ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องทั้งในด้านเนื้อหาและเรื่องราวของผู้คนอีสาน การสื่อสารผ่านอารมณ์ของผลงานด้วยสีที่เกิดจากวัสดุธรรมชาติเช่น ดินสีต่าง ๆ กระจกอบ ซึ่งนำมาประกอบสร้างให้เกิดเป็นผลงานศิลปะผ่านรูปแบบของผลงานกึ่งนามธรรม

3.3 วิธีการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่1

ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดเรื่องราวและการศึกษาข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของภาคอีสาน รวมถึงประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์ ศึกษาเกี่ยวกับสื่อวัสดุในเรื่องของความหมายและความเหมาะสมของสื่อวัสดุที่นำมาประกอบสร้างภายในผลงาน และทดลองหาความเป็นไปได้ในด้านของเทคนิคและขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงาน

ขั้นตอนที่2

เมื่อได้รับข้อมูล และเทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงานนำมาผนวกกับเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คนอีสานและประสบการณ์ตรงของผู้สร้างสรรค์ จึงนำมาประกอบสร้างเป็นภาพร่างก่อนนำไปประกอบเป็นผลงานจริง

ขั้นตอนที่3

นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาและปรับปรุง หรือแก้ไขภาพร่าง ให้ไปในทิศทางที่ ตรงกับแนวความคิดและแรงบันดาลใจรวมไปถึงเนื้อหาที่ผู้สร้างสรรค์ได้จัดสร้างขึ้น

ขั้นตอนที่4

เมื่อได้ภาพร่างที่สมบูรณ์แล้วจึงเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ที่ถูกถอดออกมาจากภาพร่างให้เป็นวัสดุจริง ในการจะประกอบสร้างผลงานไม่ว่าจะเป็นสื่ออุปกรณ์วัสดุต่างๆของผู้คนอีสาน ดินต่าง ๆ ที่ผู้สร้างสรรค์ได้นำมาที่บ้านเกิดและพื้นที่จริง เตรียมวัสดุปูพื้นที่สื่อความหมายเกี่ยวกับการดำรงชีวิต เช่น กระจกขาวกระจกอบธัญพืช และจึงนำมาประกอบสร้างให้เกิดเป็นผลงานศิลปะที่มีความเฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์ และบอกเล่าสัญลักษณ์ของวิถีชีวิตที่สื่อถึงคนอีสาน

3.4 วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานสร้างสรรค์

3.4.1 วัสดุ

- ดินจากพื้นที่อีสาน
- กระสอบธัญพืช
- สื่อวัสดุที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนอีสาน
- แผ่นไม้อัด
- กาว
- สารเคลือบผิว
- สีฝุ่น
- พู่กัน
- มีด
- ภาชนะใส่วัสดุในการทำงาน เช่น ถังน้ำ แก้ว กะละมัง
- น้ำ

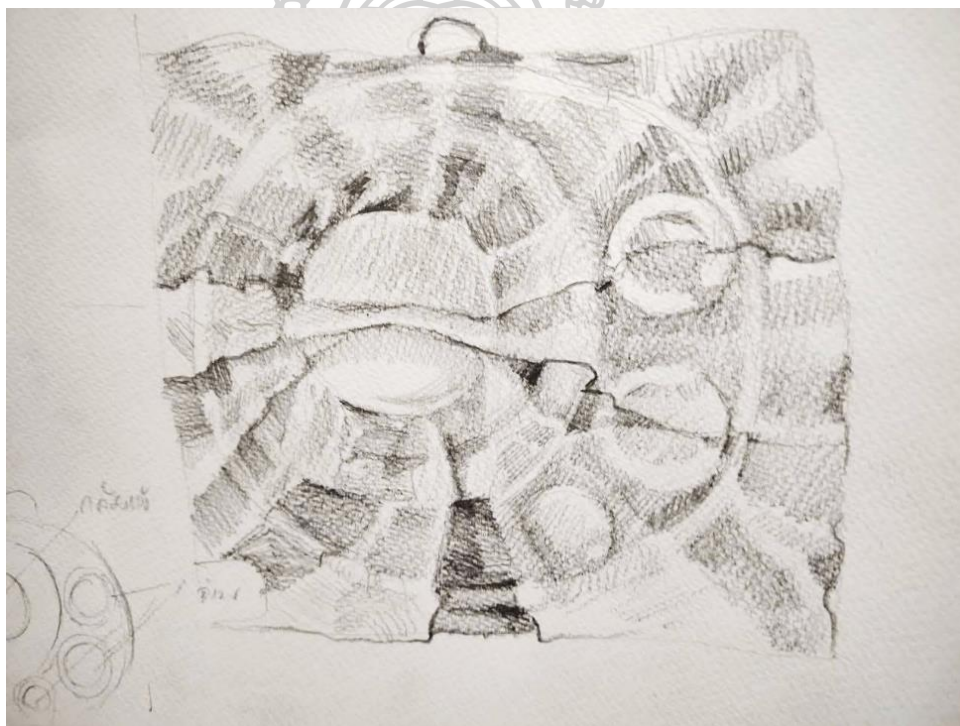
3.4.2 อุปกรณ์ที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล

- ดินสอ
- กระดาษ
- โทรศัพท์
- คอมพิวเตอร์

3.5 ขั้นตอน และกระบวนการสร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อยอดจากข้อมูลศิลปนิพนธ์นี้มาเพิ่มเทคนิคการสร้างสรรค์ผลงาน และปรับปรุงแนวความคิดของผลงาน เพื่อให้สอดคล้องกับแรงบันดาลใจและแนวความคิด รวมไปถึงการได้รับแรงบันดาลใจจากผลงานของศิลปินและสื่อวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและเรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นอีสาน ของการสร้างสรรค์ผลงานชุด “ร่องรอยการดำรงอยู่ของผืนแผ่นดินอีสาน” จากนั้นผู้สร้างสรรค์ได้นำคำแนะนำและการวิจารณ์จากคณาจารย์ มาปรับปรุงและประกอบสร้างให้เป็นผลงานที่สมบูรณ์ผ่านวิธีการขั้นตอนและเทคนิคเฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์ ภาพร่างผลงานก่อนสร้างสรรค์ผลงาน มีจำนวน 8 ภาพ ดังนี้

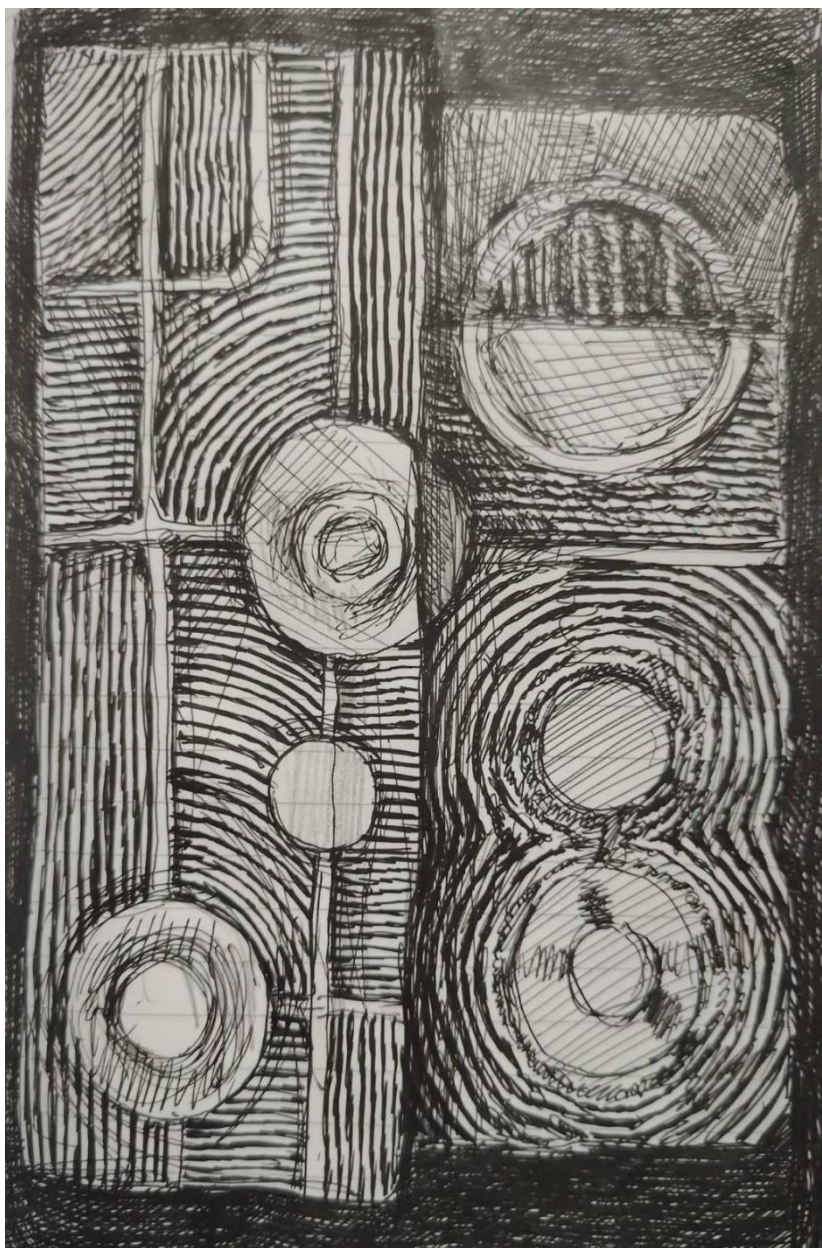
ภาพที่ 8 ภาพร่างผลงานก่อนศิลปนิพนธ์ 1

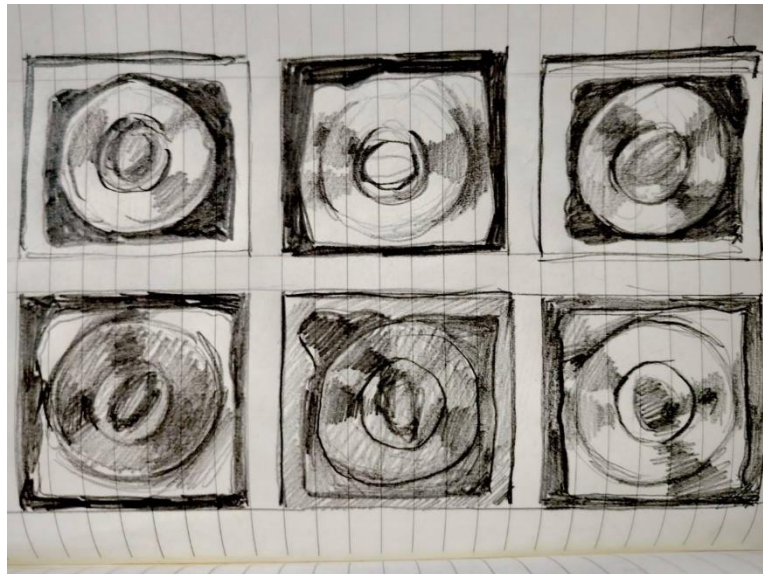
ภาพที่ 9 ภาพร่างผลงานก่อนศิลปินพิมพ์ 2

ภาพที่ 10 ภาพร่างผลงานก่อนศิลปินพิมพ์ 3

ภาพที่ 11 ภาพร่างผลงานก่อนศิลปินพิมพ์ 4

ภาพที่ 12 ภาพร่างผลงานก่อนศิลปินพนธ์ 5

ภาพที่ 13 ภาพร่างผลงานก่อนศิลปินพนธ์ 6

ภาพที่ 14 ภาพร่างผลงานก่อนศิลปินพนธ์ 7

ภาพที่ 15 ภาพร่างผลงานก่อนศิลปินพนธ์ 8

ตารางที่ 2 ระยะเวลาดำเนินการศิลปนิพนธ์

รายละเอียดในการดำเนินงาน	เดือน 2567-2568						
	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
เสนอหัวข้อสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ แนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานต่อคณะกรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา							
เสนอแบบร่างขั้นที่ 1, 2 ต่อคณะกรรมการ และอาจารย์ที่ปรึกษา และปฏิบัติงานขั้นที่ 1							
ปฏิบัติงานขั้นที่ 2							
ปฏิบัติงานขั้นที่ 3							
คณะกรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา คัดเลือกผลงานที่ใช้ในการแสดงนิทรรศการ							
แสดงนิทรรศการ							
สอบวิทยานิพนธ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก							
สรุปการทดลองสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ							
ปรับปรุงรูปเล่มวิทยานิพนธ์							

3.6 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

3.6.1 จัดทำภาพร่างเพื่อเสนอคณาจารย์

3.6.2 คลี่คลายภาพร่าง

3.6.3 วัดพื้นที่และสร้างกระดานในการทำงาน

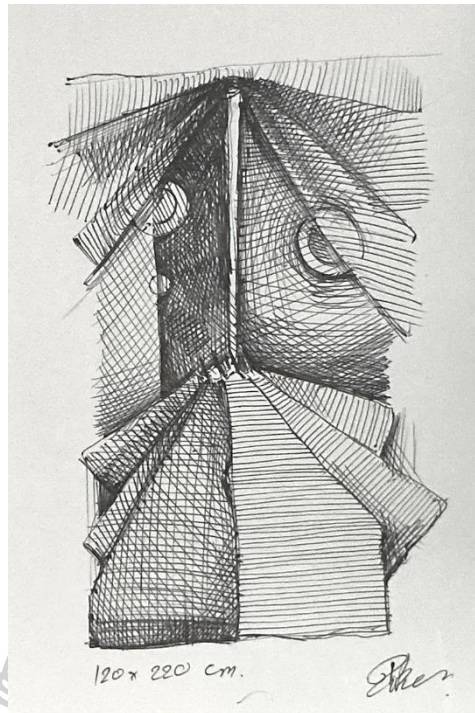
3.6.4 จัดเตรียมวัสดุในการทำงาน

3.6.4.1 เย็บกระสอบเป็นผืน

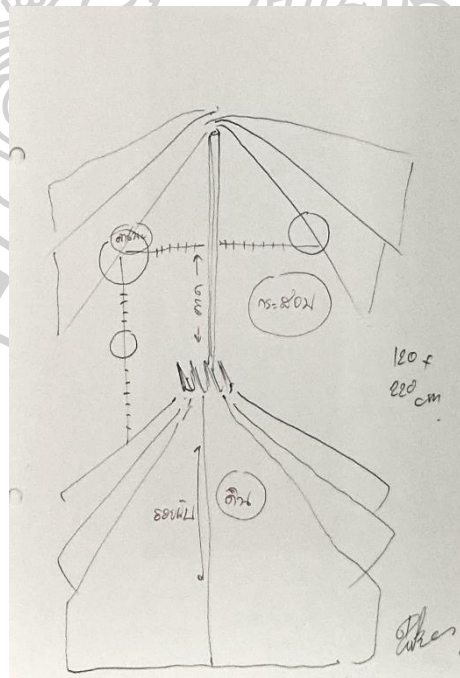
3.6.4.2 ลงพื้นที่เพื่อเก็บตัวอย่างดินในการทำงาน

3.6.5 ประกอบสร้างงานตามภาพร่าง

3.6.6 เก็บรายละเอียดของผลงาน เคลือบผลงานและนำเสนอผลงาน

ภาพที่ 16 จัดทำภาพร่างเพื่อเสนอคณาจารย์

ภาพที่ 17 คลี่คลายภาพร่าง

ภาพที่ 18 วัดพื้นที่และสร้างกระดานในการทำงาน

ภาพที่ 19 เย็บกระสอบเป็นฝืน

ภาพที่ 20 ลงพื้นที่เพื่อเก็บตัวอย่างดินในการทำงาน 1

ภาพที่ 21 ลงพื้นที่เพื่อเก็บตัวอย่างดินในการทำงาน 2

ภาพที่ 22 ลงพื้นที่เพื่อเก็บตัวอย่างดินในการทำงาน 3

ภาพที่ 23 ประกอบสร้างงานตามภาพร่าง 1

ภาพที่ 24 ประกอบสร้างงานตามภาพร่าง 2

ภาพที่ 25 เก็บรายละเอียดของผลงาน เคลือบผลงานและนำเสนองาน

สรุป

ผลงานชุด “ร่องรอยการดำรงอยู่ของแผ่นดินอีสาน” ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้สร้างสรรค์ใช้ในการสื่อสารและถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตของชาวอีสาน ที่หยั่งรากลึกในประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งมาจากการสังเกตและปฏิสัมพันธ์ของผู้สร้างสรรค์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย หรือที่เรียกว่าอีสาน ความทรงจำและความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นฉากหลังเท่านั้น แต่ยังเป็นทั้งแรงบันดาลใจ พื้นฐาน และกรอบแนวคิด หลัก ของผลงานชุดนี้ด้วย ผลงานที่ได้จึงเป็นมากกว่าภาพแทน แต่เป็นเรื่องราวที่รวบรวมและสะท้อนถึงแก่นแท้ของเอกลักษณ์เฉพาะตัวของอีสาน

ผู้สร้างสรรค์ได้ทอเรื่องราวเหล่านี้ผ่านการผสมผสานอย่างพิถีพิถันของวัตถุและสัญลักษณ์ในชีวิตประจำวันซึ่งล้วนมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและวัฒนธรรมอันหลากหลายของชาวอีสาน องค์ประกอบที่คัดเลือกมาแต่ละอย่างถูกจัดวางอย่างแม่นยำในงานศิลปะ แสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญในการดำรงอยู่ วิถีชีวิตและประเพณีอีสาน นอกจากนี้วัสดุต่างๆ เองก็ไม่ใช่เพียงแค่สื่อ แต่ยังเป็นศูนย์กลางของการเล่าเรื่องด้วย ตัวอย่างเช่นดินซึ่งเป็นส่วนประกอบที่มีสัญลักษณ์และจับต้องได้อย่างลึกซึ้งนั้น ได้มาจากสถานที่ต่างๆ เช่น ดินจากพื้นที่เกษตรกรรมอันอุดมสมบูรณ์ที่หล่อเลี้ยงชุมชนจากหมู่บ้านที่สร้างความทรงจำในวัยเด็ก และจากเส้นทางที่คุ้นเคยที่ผ่านมานานหลายปี การเลือกใช้วัสดุอย่างตั้งใจและเป็นส่วนตัวนี้ไม่ได้เพียงแค่แสดงภาพพื้นที่เฉพาะในอีสานเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการใช้ดินเป็นสื่อในการเล่าเรื่องด้วย สะท้อนถึง รากเหง้าของผู้สร้างสรรค์และความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตอีสาน ทำให้ผลงานสร้างสรรค์นี้มีความหมายที่มียั่งยืน

นอกเหนือจากวัสดุแล้วการจัดวางรูปทรงของงานศิลปะอย่างพิถีพิถันไม่ว่าจะเป็นองค์ประกอบและโครงสร้าง ยังทำงานร่วมกับสีเพื่อเสริมการสื่อสารโดยรวม การเลือกสรรทางศิลปะเหล่านี้ได้รับการออกแบบมาเพื่อกระตุ้นอารมณ์เฉพาะและถ่ายทอดจิตวิญญาณของอีสาน ทอเป็นผืนผ้าทอที่มีมิติหลากหลาย ผลงานชิ้นนี้สื่อถึงชีวิต ความงาม และมรดกทางวัฒนธรรมอันโดดเด่นของอีสาน โดยใช้มุมมองส่วนตัวและสะท้อนถึงวิถีชีวิตที่ผูกพันกับผืนดินของผู้คนอีสาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์สร้างสรรค์

ผลงานศิลปนิพนธ์ชุด "ร่องรอยการดำรงอยู่ของผืนแผ่นดินอีสาน" เป็นบทสะท้อนทางศิลปะที่ผู้สร้างสรรค์ตั้งใจจัดทำขึ้นเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวอันลึกซึ้งและมีชีวิตชีวาของภูมิภาคนี้ งานชิ้นนี้ไม่ได้เป็นเพียงแค่การจัดวางวัตถุ แต่เป็นการสื่อสารผ่าน สัญลักษณ์ ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น ข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ที่สะท้อนวิถีการกินอยู่ หรือ สื่อวัสดุต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึงความเป็นอีสานอย่างชัดเจน เช่น ดินจากพื้นที่จริง ในหลากหลายเฉดสีและพื้นผิวที่เปรียบเสมือนลมหายใจของแผ่นดิน หรือแม้แต่ เครื่องมือในการประกอบอาชีพของคนอีสาน ที่แสดงถึงความมานะอดทนและภูมิปัญญาอันยาวนาน สิ่งเหล่านี้ล้วนถูกนำมาประกอบสร้างอย่างประณีตบรรจงให้กลายเป็นผลงานศิลปะที่เปี่ยมด้วยความหมาย

งานศิลปะชุดนี้สะท้อน นัยแห่งความรู้สึก และ ความเป็นจริง ของคนอีสาน โดยมีรากฐานมาจาก ประสบการณ์ตรง อันล้ำค่าของผู้สร้างสรรค์เอง ผู้ซึ่งกำเนิดและเติบโตบนผืนแผ่นดินภาคอีสานของประเทศไทย การได้คลุกคลีอยู่กับ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ การทำมาหากิน รวมถึง สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล และ ศิลปวัฒนธรรมที่มีความเฉพาะตัว อันเป็นเอกลักษณ์ ทั้งหมดนี้หล่อหลอมรวมกันเป็นความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในจิตวิญญาณของคนอีสาน นอกจากนี้ ภูมิทัศน์ต่าง ๆ ที่ผู้สร้างสรรค์ได้พบเห็นและซึมซับตลอดช่วงเวลาหนึ่งของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นท้องทุ่งนาอันกว้างใหญ่ คันทนาที่คดเคี้ยว หรือบ้านเรือนที่เรียบง่าย ล้วนเป็นแรงบันดาลใจสำคัญที่ถูกบันทึกและถ่ายทอดลงบนผืนผ้าใบแห่งความคิดสร้างสรรค์

เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกและเรื่องราวเหล่านี้ ผู้สร้างสรรค์ได้นำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มาประกอบสร้างผ่าน เทคนิคทางศิลปะ ที่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ เทคนิคสื่อผสม (Mixed Media Art) ผู้สร้างสรรค์ได้คัดสรรและนำ สื่อวัสดุในการดำรงชีวิต ที่เต็มไปด้วยเรื่องราวและความทรงจำ มาประกอบสร้างร่วมกับ ดินโคลนในพื้นที่อีสาน ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์และรากเหง้าของชีวิต รวมถึงการใช้วัสดุที่น่าสนใจอย่าง มูลสัตว์ ซึ่งสะท้อนถึงวิถีเกษตรกรรมและปศุสัตว์ที่อยู่คู่กับชาวอีสานมาอย่างยาวนาน วัสดุเหล่านี้ถูกนำมาใช้ด้วย เทคนิคเฉพาะตัว ที่ได้รับการพัฒนาผ่าน การเรียนรู้ การทดลอง และการค้นหา ความเป็นไปได้ของสื่อวัสดุ แต่ละชนิดอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อให้ผลงานที่ออกมานั้นไม่เพียงแต่สวยงาม แต่ยังสื่อความหมายและเชื่อมโยงกับเรื่องราวของอีสานได้อย่างลึกซึ้ง จริงใจ และน่าค้นหาในทุกรายละเอียด

4.1 ผลงานก่อนศิลปนิพนธ์

วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ก่อนศิลปนิพนธ์จำนวน 3 ชิ้น

4.1.1 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 1

ผู้สร้างสรรค์ได้แรงบันดาลใจมาจากสารอาหารการกินของคนอีสาน โดยผู้สร้างสรรค์ได้นำ ภาชนะต่าง ๆ มาจัดเรียง ตามแบบสารอาหาร ซึ่งประกอบด้วย ถ้วย จาน ถ้วยแฉ่ว ถาดใส่อาหาร เพื่อสะท้อนถึงความเป็นวิถีชีวิตและบ่งบอกถึงความเป็นอีสาน ได้นำดินจากพื้นที่ภาคอีสานมา ประกอบสร้างเป็นผลงานศิลปะ โดยผลงานก่อนศิลปนิพนธ์ชิ้นที่ 1 จะเป็นจุดเริ่มต้นของ แนวความคิด มีการใช้สัญลักษณ์ของสื่อวัสดุและดิน มาบอกเล่าและเป็นตัวแทนของวิถีชีวิตอีสาน ผ่านเทคนิคสื่อผสม (Mixed Media Art)

ภาพที่ 26 ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปนิพนธ์ ชิ้นที่ 1

4.1.2 วิเคราะห์ ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปินพนธ์ ชั้นที่ 2

ผู้สร้างสรรค์ได้แรงบันดาลใจมาจากการนั่งข้าวเหนียวของคนอีสาน โดยจัดเรียงการวางภาชนะ จากจุดเริ่มต้นจนถึงขั้นตอนเสร็จสมบูรณ์ของการนั่งข้าวเหนียว ซึ่งประกอบด้วย หม้อ หวดนั่งข้าว กระจด และกล่อข้าว เพื่อสะท้อนถึงความเป็นวิถีชีวิตและบ่งบอกถึงความเป็นอีสาน ได้นำดินจาก พื้นที่ภาคอีสานมาประกอบสร้างเป็นผลงานศิลปะ เทคนิคสื่อผสม (Mixed Media Art) ผ่านลัทธิ สัญลักษณ์นิยม (Symbolism)

ภาพที่ 27 ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปินพนธ์ ชั้นที่ 2

4.1.3 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปนิพนธ์ ชั้นที่3

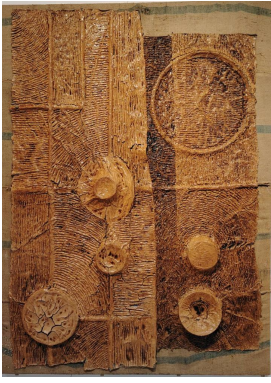
ผู้สร้างสรรค์ได้แรงบันดาลใจจากพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ในการทำการเกษตรของคนอีสาน ในมุมมองที่มองมาจากมุมสูงโดยตรง ยกตัวอย่างเช่นการมองจากดาวเทียมหรือแผนที่ โดยประกอบสร้างจากวัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินชีวิตของคนอีสาน ได้นำดินจากพื้นที่ภาคอีสานมาประกอบสร้างเป็นผลงาน รวมไปถึงการสร้างร่องรอยบนพื้นผิวผลงาน เพื่อแสดงนัยยะถึงการทำการเกษตร และสร้างความรู้สึกลึกผ่านหลักการทางองค์ประกอบศิลป์ เทคนิคสื่อผสม (Mixed Media Art) ผ่านลัทธิสัญลักษณ์นิยม (Symbolism) ศิลปะท้องถิ่น หรือ โฟล์คอาร์ต(Folk Art)

ภาพที่ 28 ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปนิพนธ์ ชั้นที่ 3

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปินนิพนธ์ จำนวน 3 ชิ้น

ผลงานสร้างสรรค์ก่อนศิลปินนิพนธ์	แนวความคิด/แรงบันดาลใจ	รูปแบบการแสดงผลออก	เทคนิควิธีการ	แนวทางการพัฒนา
ผลงานชิ้นที่ 1 	ได้แรงบันดาลใจมาจากการกินของคนอีสาน โดยผู้สร้างสรรค์ได้นำภาชนะต่างๆ มาจัดเรียง ตามแบบสำหรับอาหาร เพื่อสะท้อนถึงความเป็นวิถีชีวิตและบ่งบอกถึงความเป็นอีสาน	นำภาชนะต่างๆ มาจัดเรียง ตามแบบสำหรับอาหาร เพื่อสะท้อนถึงความเป็นวิถีชีวิตและบ่งบอกถึงความเป็นอีสาน ได้นำดินจากพื้นที่ภาคอีสานมาประกอบสร้างผลงาน	เทคนิคสื่อผสม (Mixed Media Art) ลัทธิสัญลักษณ์นิยม (Symbolism) ศิลปะท้องถิ่น หรือ โฟล์คอาร์ต (Folk Art)	1. ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนอีสานเพื่อนำมาต่อยอดผลงาน 2. ทดสอบความแข็งแรงของผลงาน
ผลงานชิ้นที่ 2 	ได้แรงบันดาลใจมาจากการนั่งข้าวเหนียวของคนอีสาน โดยจัดเรียงการวางภาชนะจากจุดเริ่มต้นจนถึงขั้นตอนเสร็จสมบูรณ์ของการนั่งข้าวเหนียว เพื่อสะท้อนถึงความเป็นวิถีชีวิตและบ่งบอกถึงความเป็นอีสาน ได้นำดินจากพื้นที่มาประกอบสร้างผลงาน	โดยจัดเรียงการวางภาชนะจากจุดเริ่มต้นจนถึงขั้นตอนเสร็จสมบูรณ์ของการนั่งข้าวเหนียว เพื่อสะท้อนถึงความเป็นวิถีชีวิตและบ่งบอกถึงความเป็นอีสาน ได้นำดินจากพื้นที่มาประกอบสร้างผลงาน	เทคนิคสื่อผสม (Mixed Media Art) ลัทธิสัญลักษณ์นิยม (Symbolism) ศิลปะท้องถิ่น หรือ โฟล์คอาร์ต (Folk Art)	1. ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนอีสานเพื่อนำมาต่อยอดผลงาน 2. ศึกษารูปแบบการจัดวางตามองค์ประกอบทางศิลปะ

ผลงานชิ้นที่ 3 	ผู้สร้างสรรค์ได้แรงบันดาลใจจากพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ในการทำ การเกษตรของคนอีสาน ในมุมมองที่มองมาจากมุมสูงโดยตรง	ประกอบสร้างจากวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินชีวิตของคนอีสาน ได้นำดินจากพื้นที่ภาคอีสานมาประกอบสร้างเป็นผลงาน รวมไปถึงการสร้างร่องรอยบนพื้นผิวผลงาน	เทคนิคสื่อผสม (Mixed Media Art) ลัทธิสัญลักษณ์นิยม (Symbolism)	1. หา มุมมองใหม่เกี่ยวกับการประกอบสร้างผลงาน 2. เพิ่มเติมพื้นผิวของชิ้นงาน
---	---	--	---	---

สรุป การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปะนิพนธ์

ในผลงานการสร้างสรรค์ผลงานในช่วงก่อนศิลปะนิพนธ์ ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ผลงานที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของวิถีชีวิตคนอีสาน ผ่านสื่อวัสดุ ข้าวของเครื่องใช้ รวมไปถึงเครื่องมือการประกอบอาชีพ โดยนำเทคนิคทางศิลปะ สื่อผสม (Mixed Media Art) มาประกอบสร้างผลงานให้เป็นผลงานจิตรกรรม เพื่อสร้างผลงานสร้างสรรค์ที่บอกเล่าเรื่องราวของคนอีสาน โดยทางคณาจารย์ได้ชี้แนะให้ ศึกษาเรื่องราววิถีชีวิตของคนอีสานเพิ่มเติม ความหลากหลายของการดำเนินชีวิตทั้งการประกอบอาชีพ การประกอบสัมมาอาชีพ รวมไปถึงภูมิทัศน์ ทัศนียภาพ สภาพอากาศของพื้นที่อีสานเพื่อนำมาประกอบสร้างเป็นผลงานสร้างสรรค์ต่อไป

4.2 ผลงานสร้างสรรค์ช่วงศิลปนิพนธ์

หลังจากที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์และทดลองเทคนิควิธีการ ในผลงานก่อนศิลปนิพนธ์ ผู้สร้างสรรค์ได้เล็งเห็นถึงแนวความคิด เทคนิคและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานมาต่อยอด ในผลงานศิลปนิพนธ์ ได้ปรับปรุงผลงานตามที่คณาจารย์ได้ชี้แนะและศึกษาหาข้อมูล รวมถึงการทดลองใน ด้านของเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยผู้สร้างสรรค์ได้นำเรื่องราวของวิถีชีวิตของคนใน ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยหรืออีสาน มาเป็นแรงบันดาลใจและเนื้อหาในการ สร้างสรรค์ผลงาน โดยบอกเล่าผ่านสื่อวัสดุที่นำมาประกอบสร้างลงบนผลงาน ผ่านกระบวนการทาง ศิลปะและองค์ประกอบทางศิลปะ

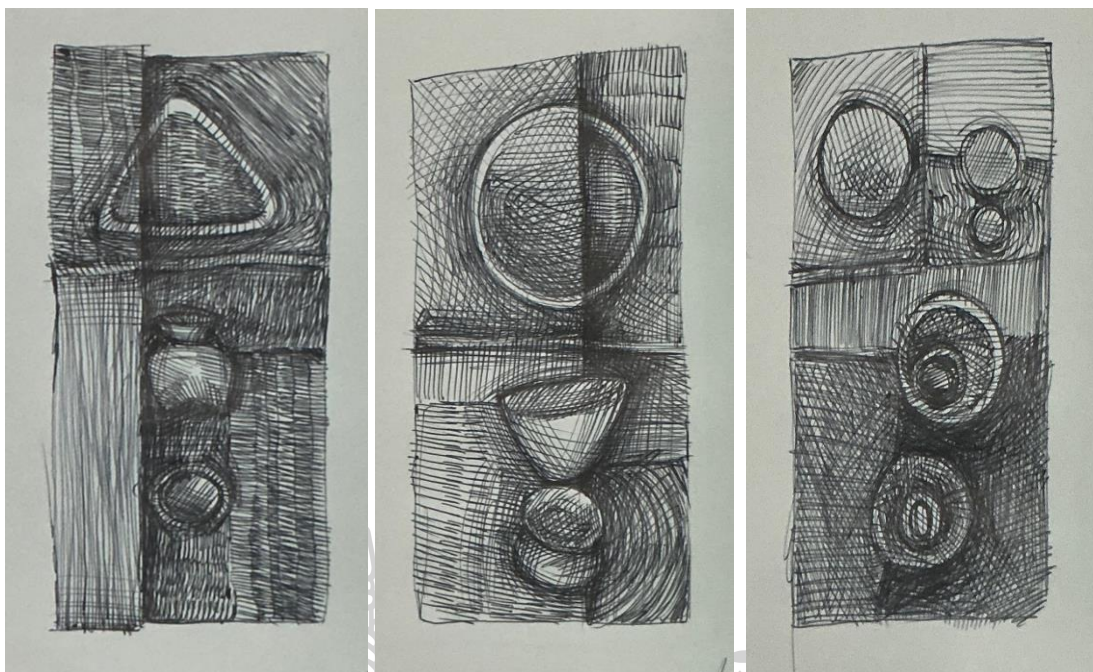
วิเคราะห์ผลงานศิลปนิพนธ์จำนวน 6 ชิ้น

โดยแบ่งผลงานเป็น 2 ชุด ใน 1 ชุดประกอบด้วยผลงาน 3 ชิ้น

4.2.1 วิเคราะห์ผลงานศิลปนิพนธ์ชุดที่ 1

ผลงานศิลปนิพนธ์ชุดที่ 1 ร่องรอยวิถีอีสาน (Traces of life) ไม่ได้เป็นเพียงเส้นสายบนผืนดิน แต่คือจิตวิญญาณที่สลักลึกในทิวทัศน์ของธรรมชาติและผู้คน เป็นภาพพรรณนาถึงความเรียบง่าย ความอดทน และความงามอันเป็นเอกลักษณ์ที่หล่อหลอมขึ้นจากสายใยอันแน่นแฟ้นระหว่างชีวิต กับผืนดินที่ถือกำเนิดมิใช่เพียงผืนดินที่ปรากฏร่องรอย แต่เรือนกายของชาวอีสาน ก็เป็นอีกหนึ่งผืน ผ้าใบที่ถูกสลักด้วยวิถีชีวิตผู้คนอีสาน

ร่องรอยวิถีอีสาน (Traces of life) เป็นผลงานที่ได้ต่อยอดจากผลงานก่อนศิลปนิพนธ์ ซึ่งได้รับ แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจากเรื่องราวของภูมิประเทศของพื้นที่ทางการเกษตร ที่แบ่งช่อง เป็นแปลงหรือช่อง ที่ถูกแบ่งโดยเนินดินเล็กตัดกันเป็นช่อง ๆ ซึ่งภาษาอีสานนั้นเรียกว่าคันไถนา และ ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ออกมาร่วมกับวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นข้าวของเครื่องใช้ ในครัวเรือน วัสดุในการเกษตรรวมไปถึงวัสดุในการหาอาหารหรือล่าสัตว์ อีกทั้งผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษา คุณลักษณะของดิน ทั้งในด้านของกายภาพและด้านการสื่อความหมาย เพื่อนำมาประกอบสร้าง และบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนอีสาน ทั้งดินที่มีอยู่ในท้องนา ดินโคลน รวมไปถึงดินที่อยู่ใน แปลงเพาะปลูกและถนนหนทาง มาประกอบสร้างลงบนผลงานเพื่อให้เกิดความหลากหลาย ทั้งใน ด้านกายภาพของดินและความรู้สึกที่สื่อออกมาจากตัวผลงาน

ภาพที่ 29 ภาพร่างผลงานศิลปนิพนธ์ชุดที่ 1 ร่องรอยวิถีอีสาน (Traces of life)

ภาพที่ 30 ผลงานศิลปนิพนธ์ชุดที่ 1 ร่องรอยวิถีอีสาน (Traces of life)

ภาพที่ 31 ร่องรอยวิถีอีสาน 1

ชื่อผลงาน ร่องรอยวิถีอีสาน 1

เทคนิคสื่อผสม (Mixed Media Art)

ขนาด กว้าง 120 เซนติเมตร ยาว 220 เซนติเมตร

ภาพที่ 32 ร่องรอยวิถีอีสาน 2

ชื่อผลงาน ร่องรอยวิถีอีสาน 2

เทคนิคสื่อผสม (Mixed Media Art)

ขนาด กว้าง 120 เซนติเมตร ยาว 220 เซนติเมตร

ภาพที่ 33 ร่องรอยวิถีอีสาน 3

ชื่อผลงาน ร่องรอยวิถีอีสาน 3

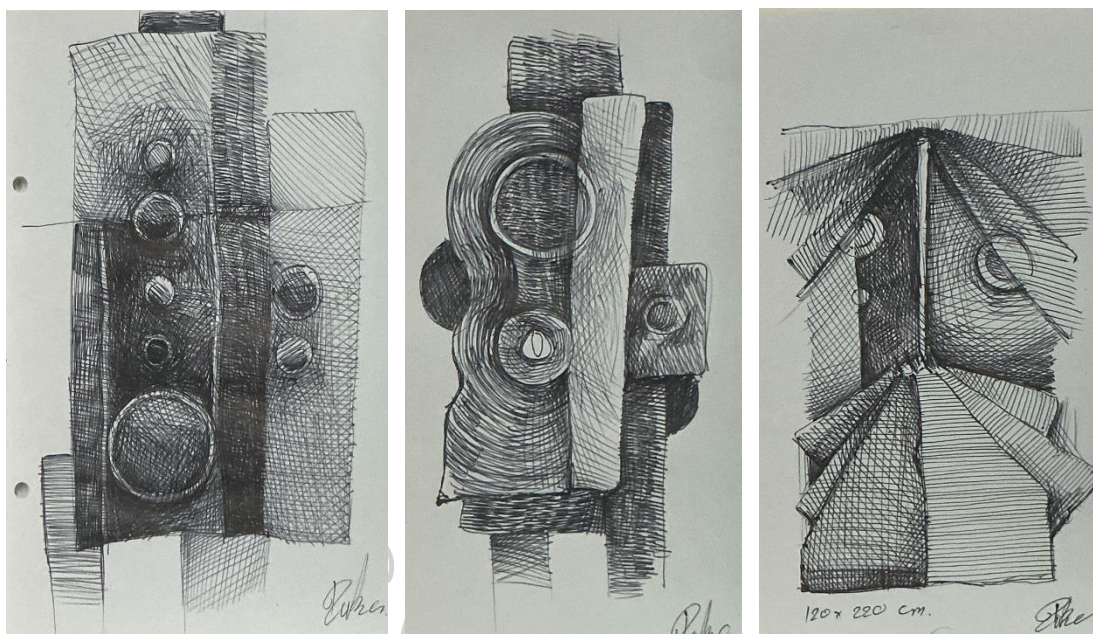
เทคนิคสื่อผสม (Mixed Media Art)

ขนาด กว้าง 120 เซนติเมตร ยาว 220 เซนติเมตร

4.2.2 วิเคราะห์ผลงานศิลปนิพนธ์ชุดที่ 2

ผลงานศิลปนิพนธ์ชุดที่ 2 เรื่องราวแห่งวิถี (The way of life) ได้รับแรงบันดาลใจจากเรื่องราวของดิน ซึ่งไม่ใช่เพียงผืนแผ่นดินที่เราเหยียบย่ำ ดินที่แตกกระแหงในฤดูแล้ง ดินที่ชุ่มฉ่ำในฤดูฝน หรือ ดินที่ให้กำเนิดพืชพรรณธัญญาหารอันอุดมสมบูรณ์ หากสำหรับผู้คนในภูมิภาคอีสานแล้ว ดินคือจิตวิญญาณ คือลมหายใจที่หล่อเลี้ยงชีวิต คือครูผู้สอนที่มอบบทเรียนอันล้ำค่า และคือผืนผ้าใบแห่งการรังสรรค์เรื่องราวอันงดงามที่ไม่อาจหาได้จากที่ใด ความผูกพันอันลึกซึ้งระหว่างมนุษย์กับดินผืนนี้ ได้ถูกทอเป็นมหากาพย์แห่งวิถีชีวิตที่น่าพรรณนาถึงในทุกเรื่องราว ตั้งแต่หยาดเหงื่อที่หยดลงบนผืนนา ไปจนถึงเสียงเพลงแห่งความสุขที่ดังก้องในเทศกาลต่างๆ หุกรอยไถที่กรีดลงบนดินเปรียบเสมือนการเปิดหน้ากระดาษใหม่แห่งชีวิตที่ต้องเขียนขึ้น ล้วนสะท้อนถึงเรื่องราวความงามของวิถีชีวิต

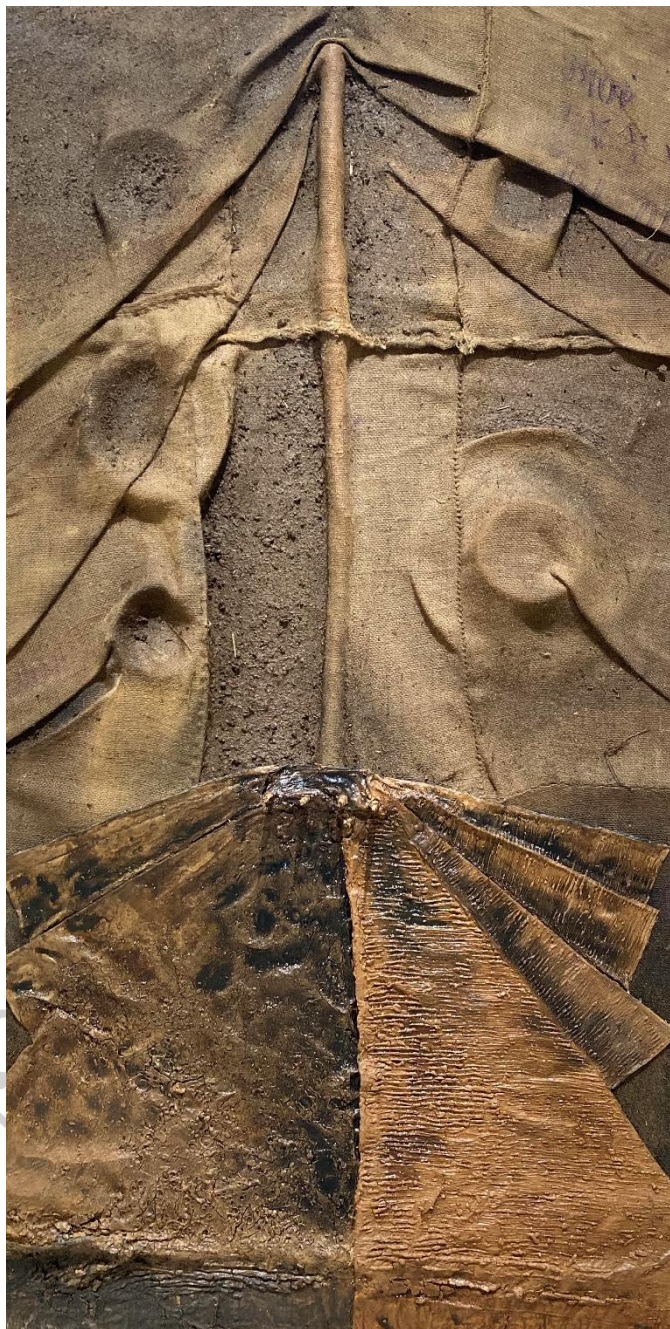
เรื่องราวแห่งวิถี (The way of life) เป็นผลงานที่ได้ต่อยอดจากผลงานก่อนศิลปนิพนธ์ ชุดที่ 1 เรื่องรอยวิถีอีสาน (Traces of life) ได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจากเรื่องราวของภูมิประเทศของพื้นที่ทางการเกษตร และเรื่องราวกิจกรรมต่างๆในการดำเนินชีวิต ซึ่งถ่ายทอดออกมาผ่านอุปกรณ์เครื่องมือในการประกอบอาชีพ และการประกอบอาหาร และบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนอีสานผ่านดินที่นำมาจากพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งดินที่มีอยู่ในท้องถิ่น ดินโคลน รวมไปถึงดินที่อยู่ในแปลงเพาะปลูกและถนนหนทาง มาประกอบสร้างลงบนผลงานเพื่อให้เกิดความหลากหลาย ทั้งในด้านกายภาพของดินและความรู้สึกที่สื่อออกมาจากตัวผลงาน อีกทั้งผู้สร้างสรรค์ได้พัฒนาในเรื่องของการกระทำของวัสดุให้สอดคล้องกันภายในผลงาน เพื่อให้งานสร้างสรรค์เกิดการเคลื่อนไหวและมีเหตุผลมากยิ่งขึ้น ทั้งการฉูดฉาดของผืนดินที่ถูกประกอบสร้างภายในงาน การซ้อนทับของชั้นวัสดุต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลายและความน่าสนใจ

ภาพที่ 34 ภาพร่างผลงานศิลปนิพนธ์ชุดที่ 2 เรื่องราวแห่งวิถี (The way of life)

ภาพที่ 35 ผลงานศิลปนิพนธ์ชุดที่ 2 เรื่องราวแห่งวิถี (The way of life)

ภาพที่ 36 เรื่องราวแห่งวิถี 1

ชื่อผลงาน เรื่องราวแห่งวิถี 1

เทคนิคสื่อผสม (Mixed Media Art)

ขนาด กว้าง 120 เซนติเมตร ยาว 220 เซนติเมตร

ภาพที่ 37 เรื่องราวแห่งวิถี 2

ชื่อผลงาน เรื่องราวแห่งวิถี 2

เทคนิคสื่อผสม (Mixed Media Art)

ขนาด กว้าง 120 เซนติเมตร ยาว 220 เซนติเมตร

ภาพที่ 38 เรื่องราวแห่งวิถี 3

ชื่อผลงาน เรื่องราวแห่งวิถี 3

เทคนิคสื่อผสม (Mixed Media Art)

ขนาด กว้าง 120 เซนติเมตร ยาว 220 เซนติเมตร

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ผลงานศิลปนิพนธ์ จำนวน 2 ชุด จำนวน 6 ชิ้น

ผลงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์	แนวความคิด/ แรงบันดาลใจ	รูปแบบการ แสดงออก	เทคนิควิธีการ	แนวทางการ พัฒนา
ร่องรอยวิถีอีสาน (Traces of life) 	เรื่องราวของ ภูมิประเทศ ของพื้นที่ทาง การเกษตร ได้สร้างสรรค์ ออกมาร่วมกับ วัสดุอุปกรณ์ ในการดำเนิน ชีวิต ไม่ว่าจะเป็น เป็นข้าวของ เครื่องใช้ใน ครัวเรือน วัสดุ ในการเกษตร	ใช้ดินเพื่อ นำมา ประกอบสร้าง และบอกเล่า เรื่องราว เกี่ยวกับวิถี ชีวิตของคน อีสาน ทั้งดินที่ มีอยู่ในท้องถิ่น ดินโคลน รวมไปถึงดินที่อยู่ ในแปลง เพาะปลูกและ ถนนหนทาง	เทคนิค สื่อผสม (Mixed Media Art) ลัทธิ สัญลักษณ์ นิยม (Symbolism) ศิลปะ ท้องถิ่น หรือ โฟล์คอาร์ต (Folk Art)	1. ศึกษาหา ความ หลากหลาย ของวัสดุ เพื่อ นำมา ประกอบ สร้างบน ผลงาน 2. หา ความสัมพันธ์ ของวัสดุที่ นำมา ประกอบ สร้างบน ผลงาน
เรื่องราวแห่งวิถี (The way of life) 	เรื่องราวของ พื้นที่ทาง การเกษตร และเรื่องราว กิจกรรมต่างๆ ในการดำเนิน ชีวิต ซึ่ง ถ่ายทอด ออกมาผ่าน อุปกรณ์ เครื่องมือใน การประกอบ อาชีพ	บอกเล่า เรื่องราว เกี่ยวกับวิถี ชีวิตของคน อีสานผ่านดิน ที่นำมาจาก พื้นที่ต่างๆ	เทคนิค สื่อผสม (Mixed Media Art) ลัทธิ สัญลักษณ์ นิยม (Symbolism) ศิลปะ ท้องถิ่น หรือ โฟล์คอาร์ต (Folk Art)	1. หา ความสัมพันธ์ ของวัสดุที่ นำมา ประกอบ สร้างบน ผลงาน 2. การ พัฒนาการ ซ้อนทับของ ชั้นวัสดุต่างๆ

สรุป การวิเคราะห์ผลงานศิลปนิพนธ์

ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์เรื่อง "ร่องรอยการดำรงอยู่ของผืนแผ่นดินอีสาน" ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาและค้นคว้าเรื่องราววิถีชีวิตของคนอีสาน หรือผู้ที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยอย่างลึกซึ้งและรอบด้าน การวิเคราะห์นี้ไม่เพียงแต่รวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่ยังผสมผสานเข้ากับมิติทางอารมณ์และประสบการณ์ส่วนตัว

ผู้สร้างสรรค์ได้แสดงออกถึงแก่นแท้ของความเป็นอีสานผ่านการเลือกใช้สื่อวัสดุในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพของคนอีสาน ซึ่งเป็นวัตถุที่คุ้นเคยและมีความหมายเชิงวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นข้าวของเครื่องใช้ หรือเครื่องมือทำมาหากิน นอกจากนี้ การใช้ดินในพื้นที่อีสาน ซึ่งถือเป็นสื่อวัสดุเฉพาะถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ยังช่วยสื่อถึงนัยสำคัญของรากเหง้า ความผูกพันกับธรรมชาติ และบอกเล่าเรื่องราวของการดำรงอยู่บนผืนแผ่นดินอีสาน

ในการประกอบสร้างผลงานในศิลปนิพนธ์เรื่อง "ร่องรอยการดำรงอยู่ของผืนแผ่นดินอีสาน" ผู้สร้างสรรค์ได้นำ ประสบการณ์และภาพความทรงจำ อันแจ่มชัดที่สั่งสมมาตลอดชีวิตมาเป็นหัวใจสำคัญ เพื่อบอกเล่าและสื่อสารถึงเรื่องราวอันมีคุณค่าของวิถีชีวิตคนอีสาน ผ่านกระบวนการทางศิลปะที่นำมาประยุกต์ใช้ ด้วยเทคนิคสื่อผสม (Mixed Media Art) ผู้สร้างสรรค์สามารถหลอมรวมวัสดุหลากหลายชนิดเข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดมิติใหม่ในการแสดงออก นอกจากนี้ยังมีการใช้ลัทธิสัญลักษณ์นิยม (Symbolism) เพื่อมอบความหมายที่ลึกซึ้งและชวนให้ตีความ รวมถึงการนำเสนอในรูปแบบของศิลปะท้องถิ่น หรือ โฟล์คอาร์ต (Folk Art) ซึ่งเน้นความเรียบง่าย จริงใจ และเข้าถึงจิตวิญญาณของผู้คนในท้องถิ่นอีสาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลงานศิลปนิพนธ์เรื่อง "การดำรงอยู่ของผืนแผ่นดินอีสาน" ประกอบด้วยผลงานรวม 2 ชุด จำนวน 6 ชิ้น การสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้เริ่มต้นจากแรงบันดาลใจและแนวคิดในการรังสรรค์ศิลปะที่สะท้อนถึงความมั่งคั่งแห่งวิถีชีวิตของชาวอีสาน ผู้สร้างสรรค์ได้คัดเลือกและนำวัสดุอุปกรณ์อันเป็นเอกลักษณ์ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันมาใช้ในการประกอบสร้างและสื่อความหมายภายในผลงาน

ผลงานดังกล่าวไม่เพียงแต่แสดงออกถึงความเป็นจริงที่ปรากฏในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสานเท่านั้น แต่ยังผสมเข้ากับประสบการณ์ตรงของผู้สร้างสรรค์ซึ่งถือกำเนิดและใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดเลย ประสบการณ์และความทรงจำที่สั่งสมจากเรื่องราวต่าง ๆ ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมามีถูกนำมาถ่ายทอดเป็นงานศิลปะ ด้วยกระบวนการทางศิลปะและการประยุกต์ใช้เทคนิคสื่อผสม (Mixed Media Art) ผู้สร้างสรรค์ได้นำเสนอเรื่องราวผ่านการผสมผสานสื่อวัสดุหลากหลายชนิด พร้อมทั้งศึกษาหลักการจัดองค์ประกอบอย่างละเอียด เพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่บอกเล่าถึงวิถีชีวิตของชาวอีสานได้อย่างลึกซึ้ง และยังคงสามารถพัฒนาต่อยอดได้ในอนาคต

สรุป

ผลงานศิลปนิพนธ์เรื่อง "การดำรงอยู่ของผืนแผ่นดินอีสาน" เป็นผลงานที่ต้องการนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องราวของความงดงามของวิถีชีวิตคนอีสานและประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งผ่านช่วงเวลาจนเกิดเป็นภาพความทรงจำและกลืนอายเกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้คนอีสาน ด้วยกระบวนการทางศิลปะ เทคนิคสื่อผสม (Mixed Media Art) ผ่านลัทธิสัญลักษณ์นิยม (Symbolism) ในรูปแบบศิลปะท้องถิ่น หรือ โฟล์คอาร์ต (Folk Art)

ผลงานศิลปนิพนธ์ชุด “การดำรงอยู่ของผืนแผ่นดินอีสาน” ประกอบผลงาน 2 ชุด จำนวน 6 ชิ้น ดังนี้

ชุดที่ 1 ร่องรอยวิถีอีสาน (Traces of life)

ชั้นที่ 1 ร่องรอยวิถีอีสาน 1 ขนาด 220 x 120 เซนติเมตร

ชั้นที่ 2 ร่องรอยวิถีอีสาน 2 ขนาด 220 x 120 เซนติเมตร

ชั้นที่ 3 ร่องรอยวิถีอีสาน 3 ขนาด 220 x 120 เซนติเมตร

ชุดที่ 2 เรื่องราวแห่งวิถี (The way of life)

ชั้นที่ 1 เรื่องราวแห่งวิถี 1 ขนาด 220 x 120 เซนติเมตร

ชั้นที่ 2 เรื่องราวแห่งวิถี 2 ขนาด 220 x 120 เซนติเมตร

ชั้นที่ 3 เรื่องราวแห่งวิถี 3 ขนาด 220 x 120 เซนติเมตร

อภิปรายผล

ผลงานการสร้างสรรค์ที่บรรลุตตามวัตถุประสงค์ของผู้สร้างสรรค์ผ่านผลงานจิตรกรรมร่วมสมัย เทคนิคผสม (Mixed Media Art) ผ่านลัทธิสัญลักษณ์นิยม (Symbolism) ในรูปแบบศิลปะท้องถิ่น หรือ โฟล์คอาร์ต (Folk Art) ทั้งนี้ในการสร้างสรรค์โครงการศิลปนิพนธ์เรื่อง "การดำรงอยู่ของผืนแผ่นดินอีสาน" ยังได้รับการชี้แนะจากคณาจารย์ เพื่อให้โครงการศิลปนิพนธ์มีความสมบูรณ์ทั้งด้านเนื้อหาและด้านตัวผลงานสร้างสรรค์ ที่ได้สะท้อนถึงเรื่องราวของวิถีชีวิตคนอีสานหรือภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และยังสามารถแสดงตัวตนของตนเองผ่านผลงานและประสบการณ์ออกมาได้อย่างเต็มที่ โดยใช้เทคนิคและสื่อวัสดุต่าง ๆ เป็นสื่อ ทำให้เกิดการตีความในความหมายต่าง ๆ ผ่านเรื่องราว สื่อวัสดุที่ได้นำมาประกอบสร้างและสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นบนผลงาน ในระหว่างการสร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์ได้มีการค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงนำข้อมูลของศิลปินมาปรับพัฒนาในผลงาน ทั้งที่พบเจอด้วยตัวเองและอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีปัญหาและอุปสรรคในระหว่างการสร้างสรรค์ผลงาน ดังนี้

ผลงานชุดที่ 1 ร่องรอยวิถีอีสาน (Traces of life)

ชั้นที่ 1 ร่องรอยวิถีอีสาน 1

ชั้นที่ 2 ร่องรอยวิถีอีสาน 2

ชั้นที่ 3 ร่องรอยวิถีอีสาน 3

ในผลงานชุดที่ 1 ร่องรอยวิถีอีสาน (Traces of life) เป็นเรื่องราวของความงามงามของวิถีชีวิตคนอีสาน โดยนำความเฉพาะของวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินชีวิต มาประกอบสร้างและสื่อสารถึงความหมายในผลงานของผู้สร้างสรรค์ โดยในแต่ละชั้นจะมีเรื่องราวแตกต่างกันออกไป ทั้งในด้านของวัสดุที่นำมาสื่อสารภายในผลงาน สีเส้นของดินในแต่ละพื้นที่ ซึ่งในแต่ละชั้นจะมีวัสดุอุปกรณ์ที่สื่อสารถึงวิถีชีวิตการดำเนินชีวิตของคนอีสาน ผ่านสัญลักษณ์ที่สามารถตีความได้อย่างชัดเจน ในการประกอบสร้างผลงานนั้น ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาและทดลองเกี่ยวกับเทคนิควิธีการ ผ่านการทดลองและศึกษาเกี่ยวกับองค์ความรู้ของศิลปินท่านอื่น จาก ผศ. ดร. สมพร แต่มประสิทธิ์ และคณาจารย์/อาจารย์ที่ปรึกษา ทั้งการดูงานและการพบปะพูดคุย รวมถึงการศึกษาลัทธิทางศิลปะ เพื่อศึกษาองค์ประกอบและวิธีการในการประกอบสร้างผลงาน ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้ใช้เทคนิคผสม (Mixed Media Art) ผ่านลัทธิสัญลักษณ์นิยม (Symbolism) ในรูปแบบศิลปะท้องถิ่น หรือ โฟล์คอาร์ต (Folk Art) ในการถ่ายทอดผลงานชุดร่องรอยวิถีอีสาน (Traces of life)

ทั้งนี้ ในการประกอบสร้างผลงานก็ได้พบกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งวัสดุที่มีความหลากหลายที่จะผสมผสานกันให้ลงตัวภายในผลงาน การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศซึ่งส่งผลต่อกายภาพของผลงาน ซึ่งผู้สร้างสรรค์ต้องทำใจยอมรับ แต่ในอีกส่วนหนึ่งก็เป็นเป้าประสงค์ของผู้สร้างสรรค์ ที่ต้องการสื่อสารถึงความจริงของวัสดุและความหลากหลายให้ออกมาภายในผลงาน

ผลงานชุดที่ 2 เรื่องราวแห่งวิถี (The way of life)

ชิ้นที่ 1 เรื่องราวแห่งวิถี1

ชิ้นที่ 2 เรื่องราวแห่งวิถี2

ชิ้นที่ 3 เรื่องราวแห่งวิถี3

ในผลงานชุดที่ 2 เรื่องราวแห่งวิถี (The way of life) เป็นเรื่องราวของความงดงามของวิถีชีวิตคนอีสาน เกี่ยวกับพื้นดินและการประกอบสัมมาชีพทางการเกษตร โดยในแต่ละชิ้นจะมีเรื่องราวแตกต่างกันออกไป ทั้งในด้านของวัสดุที่นำมาสื่อสารภายในผลงาน ผู้สร้างสรรค์ได้เพิ่มการกระทำของวัสดุ เช่น การฉุ่รัง รูปแบบการจัดวางที่ซับซ้อน ซึ่งคิดค้นและพัฒนามาจากงานชุดที่ 1 เรื่องรอยวิถีอีสาน (Traces of life) ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้เทคนิคผสม (Mixed Media Art) ผ่านลัทธิสัญลักษณ์นิยม (Symbolism) ในรูปแบบศิลปะท้องถิ่น หรือ โฟล์คอาร์ต (Folk Art) ในการถ่ายทอดผลงานชุด เรื่องราวแห่งวิถี (The way of life)

ในผลงานชุดนี้ผู้สร้างสรรค์พึงพอใจในการสร้างสรรค์ผลงาน แต่ก็พบอุปสรรคและปัญหาในการสร้างสรรค์ผลงานอยู่บ้าง ทั้งอุณหภูมิและความชื้นที่ส่งผลให้กายภาพของผลงานนั้นเปลี่ยนแปลงไป แต่ก็ยังอยู่ในขอบเขตเป้าประสงค์และความคาดหวังของผู้สร้างสรรค์อยู่

ศิลปินพจน์เรื่อง "การดำรงอยู่ของผืนแผ่นดินอีสาน" เป็นแรงผลักดันและเป็นแหล่งการเรียนรู้ต่อผู้สร้างสรรค์เป็นอย่างมาก ทำให้ผู้สร้างสรรค์ได้หวนคิดถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นผ่านประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์ผ่านการค้นคว้า และได้เข้าใจถึงศิลปะ ได้มีการค้นคว้าถึงทฤษฎีต่าง ๆ และได้ทำการทดลองเทคนิคต่าง ๆ ก่อนที่จะนำมาประกอบสร้างเป็นผลงาน ทำให้ผู้สร้างสรรค์ได้รับรู้ถึงกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่นอกเหนือจากเทคนิคจิตรกรรมแบบเดิม ๆ เรียนรู้การผสมผสานในแต่ละเทคนิคว่าต้องนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันอย่างไรจึงจะเกิดความลงตัวให้มากที่สุด และยังสะท้อนถึงเรื่องราวของผู้สร้างสรรค์ที่ได้ผ่านพ้นมาและเรื่องราวของวิถีชีวิตอีสาน ที่ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาและสร้างสรรค์ออกมา ผู้สร้างสรรค์จึงอยากให้ผู้รับชมหรือผู้ศึกษาเกี่ยวกับงานศิลปะหรือ

แม้แต่บุคคลทั่วไป ได้เกิดสุนทรียะกับผลงานของผู้สร้างสรรค์ที่ได้ประกอบสร้างขึ้น เกี่ยวกับเรื่องราว และความงดงามของวิถีชีวิตอีสาน ผ่านผลงานทั้ง 2 ชุด

ข้อเสนอแนะ

- 1.ควรข้บเน้นความจริงของวัสดุที่นำมาประกอบสร้างที่ไม่ต้องแต่งเติมจนมากเกินไป
- 2.การสื่อสารถึงองค์ประกอบที่เรียบง่ายและนำสัญลักษณ์มาสื่อสารให้ตรงกับวัตถุประสงค์
- 3.การนำวัสดุเฉพาะถิ่นในพื้นที่อีสานมาสร้างสรรค์ผลงาน เช่นดินจากพื้นที่จริงไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ทางการเกษตร ถนน หมู่บ้านของพื้นที่ภาคอีสาน เพื่อสื่อสารถึงความหมายเฉพาะพื้นที่นั้นๆ

รายการอ้างอิง

- Klimt, G. (2454). *Death and Life* <https://artsandculture.google.com/asset/death-and-life-first-version-0099/DgFJXccYUzFxdw?hl=th>
- molsymbolic. (2554). สัญลักษณ์นิยม (Symbolism) [บทความ]. *molsymbolic*. Retrieved 24/06/2568, from <https://molsymbolic.wordpress.com/2011/09/26/%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%93%E0%B9%8C%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%A2%E0%B8%A1symbolism/>
- Online, M. (2556). บุญมา มณเฑียร <https://mgronline.com/celebonline/detail/9560000051255>
- Praphansarn, T. R. b. (2560). ลูกอีสาน : ลูกอีสานเป็นเรื่องจริงอิงนิยายของคำพูน บุญทวี [บทวิจารณ์]. *The Reader by Praphansarn*. Retrieved 24/06/2568, from <https://praphansarn.com/writer/12/The%20Reader-by%20Praphansarn>
- Xspace. (2563). *A pair of water-buffaloes (1988)* [Xspace] Retrieved 25/6/2568 from https://www.facebook.com/MontienAtelier?locale=th_TH
- ตัวแน่น. (2567). ‘มณเฑียร บุญมา’ ศิลปินไทยสุดล้ำสร้างงานลึกซึ้ง ผู้จะจบชีวิตตัวเอง ดีกว่าไปไม่ถึงฝัน [บทความ]. *thepeople*. Retrieved 24/06/2568, from <https://www.thepeople.co/culture/art/52925>
- ภาษาไทย”, บ. ร. ร. (2552). อีสาน. In ราชบัณฑิตยสภา. Retrieved 24/06/2568, from <http://legacy.orst.go.th/?knowledges=%E0%B8%AD%E0%B8%B5%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%99-%E0%B9%96-%E0%B8%95%E0%B8%B8%E0%B8%A5%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A1-%E0%B9%92%E0%B9%95%E0%B9%95%E0%B9%92>
- ราชบัณฑิตยสภา. (2554). วิธีชีวิต. In ราชบัณฑิตยสภา. Retrieved 24/06/2568, from <https://dictionary.orst.go.th/>
- วัฒนะ, จ. (2535). ศิลป พื้นบ้าน [บทความวิชาการ]. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. https://digital.car.chula.ac.th/cgi/viewcontent.cgi?article=4597&context=educujo_urnal#page=6.00
- สมพร, แ. (2544). ความงามและพลังแห่งแผ่นดิน [วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. https://sure.su.ac.th/xmlui/bitstream/handle/123456789/4969/MA_Somporn_Tae

[mprasit.pdf?sequence=11&isAllowed=y](#)

สารสนเทศท้องถิ่นอีสาน. (2561). ฐานข้อมูลทางด้านศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ด้านพุทธศิลป์ในภาคอีสาน.

Retrieved 25/6/2568 from

<https://www.esanpedia.oar.ubu.ac.th/localinformation/?p=2761>

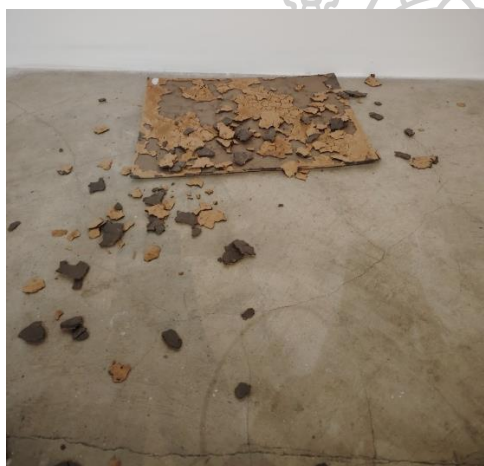

ภาคผนวก

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

ธราเทพ นามจริง

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2565 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยเพาะช่าง ศิลปบัณฑิต (จิตรกรรม)

พ.ศ. 2566 ศึกษาต่อระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

